VINDICIÆ RELIGIONIS CHRISTIANÆ

---

1 Pet. 3, 15.

Estote autem semper parati ad respondendum cuilibet petenti Rationem ejus Spei quæ in Vobis est.

EDINBURGI

Excudebat *Joannis Reid*, Et prostant venales, ex Officinâ *Jacobi Wardlaw*, in Vico Parlimentario.

Anno DOM. 1698.

Præcipua rerum Capita in quæ hic Libellus distribuitur.

Pag:

CAP. I.

e veritate Revelatæ Religionis. 1

CAP. II.

e Congruitate & necessitate Revelatæ Religionis. 5

CAP. III.

e reali existentiâ Revelatæ Religionis. 13

CAP. IV.

e modo perveniendi in certam notitiam Veræ Christianæ Religionis. 28

CAP. V.

e Infallibilitate. 32

CAP. VI.

e autoritate sacræ Scripturæ. 48

CAP. VII.

e Perfectione sacræ Scripturæ. 56

CAP. VIII.

e Orali & practica Traditione. 67

CAP. IX.

e Perspicuitate sacræ Scripturæ. 77

CAP.

CAP. X.

De Utilitate & Neceſſitate publici Miniſterij.

CAP. XI.

De diverſitate Opinionum inter Reformatos.

CAP. XII.

De uſu rationis circa Religionem.

CAP. XIII.

De Judice Controverſiarum.

Animadverſio & votum Authoris

QUò clarius & certius ex hoc libe
de negotio Religionis conſtet,
fixa capita, intimâ quadam cog
tione concatenata, non tantum in ſe
cum reſpectu ad ſe invicem ſeriò & cand
penſitanda ſunt: Quod ut a multis fiat,
eos illuminatiores & certiores in re Reli
onis, ut par eſt, reddendos, faxit De
Optimus Maximus per & propter Jeſ
Chriſtum. Ita precatur

Ille qui eſt

Addictiſſimus veritatis & pacis cult

ERRATA.

4. lin: 7. *pro* admodum. *lege* ad modum. pag: 18 lin: 4. undemque, *lege* eundemque, in *ib:* lin 24. *pro* paterit, pat erit. pag: 18, lin 4. *pro* Christianismo, *lege* Christino in. *ib:* lin: 6. *pro* remperie. *lege* temperiei. pag: 22. 17. *pro* ob *lege* ab, *ib:* *pro* istius modi *lege* istiusmodi. pag, in: 9. *pro* vifiva, *lege* visivæ. pag: 25. lin: 7. *pro* quia ille qui illa. pag: 35 *lin:* 8. *pro* fundamin, *lege* fundamina. 38. lin: 5. *pro* consedantur, *lege* concedantur. Pag: 44. 8 pro *se*, lege *scilicet*, pag: 45 lin:24 *pro* cunctorum in m, *lege* cunctorum patrum. pag: 48 lin. 7, *pro* dololan. *lege* idololatriam. pag: 48 lin: 19. *pro* divina, *lege* no, pag: 49, lin: 15, *pro* dilucido, *lege* dilucide. pag: lin: 25. *pro* assidue, *lege* assidne qui. pag: 54 lin: 15. *pro* , *lege* de sacris, pag, 56. lin: 2. *pro* certitudine, *lege* cerini. pag: 56 lin: 17, *pro* divina, *lege* divinæ. pag: 57 lin: pro exhibins, *lege* exhibens. pag, 62. lin. 23. *pro* at, *lege* pag: 71, lin: 18, pro *sublimioribus*, lege *sublimioris*. pag: in: 1. *pro* illico, *lege* corruit illico, pag: 73. lin. 16, cculis, *lege* oculis. pag: 78: lin: ult: *pro* ribus, *lege* rebus pag: in: 11: *pro* deme, *lege* de me. pag: 79: lin: 21: *pro* quæ, *lege* est. pag: 82: lin: 19: *pro* rejiciatur, *lege* rejiciatur oportet. 83: lin: 13: *pro* proterea, *lege* propterea. pag: 85: lin: 10 *pro* , *lege* saluti. pag: 89: lin: 6: *pro* imminuctior, *lege* imminupag: 95: lin 11 *pro* optima, *lege* optimo. pag: 95: lin: 21 *pro* e de. pag: 96: lin: 17: *pro* sententias, *lege* sententiis. pag: in: 21: *pro* cælum, *lege* cæcum. pag: 107: lin: 5: *pro* obsta- *lege* nihil obstaculo. pag: 108: lin: 1: *pro* dicit, *lege* dicet.

CAP. I.

DE

VERITATE REVELATÆ

RELIGIONIS

SUPREMUM & abſolutum infinite Perfecti entis in Deo Dominium, prout magis aut minus innotuerit, ubique Gentium, & omnibus retro ſeculis, cujuſdam Religionis neceſſitatem cogente ratione ſuaſit; Illamque pro vera Religione habendam quæ ipſius Numinis atteſtatione inſigniri clare perſpicitur: Quis etenim omnimodam perfectionem ſibi objectam non venerabitur? Quisve hominum illi denegabit Cultum, quem ſciverit eſſe omnium bonorum largitorem, ac penes quem ſummam Vitæ & necis poteſtatem eſſe nove-

rit: Hoc Officium Cultum Religiosu
Deo exhibendi est Lex quidem non s
lum scripta, sed nata; non lata, sed a
ipsa natura rationali arrepta ac hausta
Ita ut *Cicero* fateatur. *Nullam Gente*
esse tam barbaram, quæ non aliquem col
Deum. Quod admodum quo hic cu
tus religiosus persolvendus sit, tal
proculdubio esse debet qualis maxim
Deo summe potenti gratus, ac Divin
suæ Naturæ quam aptissime congruu
Et an ullus quæso gratior aut ma
congruus esse potest, quam istiusmo
qui ipso Deo Dictatore efformatus & e
aratus est. *Huc* usque non patitur apu
ullos communis rationis impetus v
minimam consentiendi morulam. Nu
vero unquam revelaverit Deus specialem
aliquam Cultus sui Religiosi Institutio
nem, & quænam ea sit, collimat hic Li
bellus ulterius dilucidare.

Subit equidem mirari hoc etiam secu
lo extitisse homines, vel bruteſcentibu
vitiis adeo occæcatos, vel fastuosa su
pra alios sapiendi prurigine ita effrene

t, derelicto tritiore Veritatis tramite,
os præcipue delectet extra Oleas ut
iunt, devagari; nec quodlibet porten-
ſum licet dogma vereantur excudere.
lujuſmodi inſanientis Gens ſapientiæ,
ganteo plane auſu, contra Deum bel-
m gerere non contremiſcit; annitendo
mnem revelatam Religionem convelle-
, ac tanquam fictitiam funditus era-
icare: Sed audax hoc male feriatorum
ntamen non magis impietatem redolet
uam præbet ſe omnis cujuſcunque rati-
nis expers: Nam probatum dabitur,
no. Revelatam Religionem, non tan-
m congruitatis, ſed & neceſſitatis ra-
oni eſſe ſubnixam. 2*do.* Eandem reali-
r de facto eſſe.

CAP. II.

De Congruitate & Neceſſitate Revelatæ Religionis.

DEUM revelaſſe modum quo Ipſe ab hominibus coleretur, & quo

homines pertingant ad propriam
rum felicitatem, apparet ſumme co
ſentaneum bonitati Divinæ, nec n
maxime neceſſarium proprio & ſum
hominum bono. 1*mo*. Enim Deus O
timus Maximus indidit humanæ natu
ſpirituales ſacultates, Divinæ ſuæ Na
ræ aſſimulationis, Divinæque cum Ip
communionis capaces, cunctis ſublu
ribus inexplebiles, ac nativo quoda
impetu, ſemotis impedimentis, ad
perna tendentes. Hanc eſſe Animæ
tionalis temperiem, non tantum rea
perceptiones, & liberæ agnitiones b
norum quorumcunque, ſed & maloru
ſe vitiorum ſordibus maxime involven
um tacita interius renitentia, nec n
eorundem ſera aliquando penitentia
vincunt atque proclamant: Quocir
ita ſe rem habere cum anima rationa
nemo inficias ibit, niſi quis Epicuri
grege porcus, qui & Numinis exiſten
am & animæ immortalitatem, ſuſq
deque habens, omnem *R*eligionem n
turalem juxta ac Revelatam abdica
da

lam duxit. 2*do*. Solitariæ naturalis lu- ninis vires non ſufficiunt ita homines irigere, ut ad ea tandem perveniant, uorum facultates eorum ſunt capaces, el erga quæ puriora ſua deſideria in rdine ad plenam acquieſcentiam ferun- ur: *In* quo caſu an non Dei benignitati umme congruum eſt? Divinæ ſuæ re- elationis hominibus ſub ignorantiæ aligine laborantibus ſuppetias ferre, uibus clarius videant & certius aſſe- uantur quod conſonum eſt eorum fa- ultatibus & votis; & ſin ita ſit, omni- m quæ Vitali aura fruuntur, homo eſſet Creatura perditiſſima, & maximæ niſeriæ ſubjecta, quippe iis viribus plane orbatus, quibus debita ſua Offici- perſolvat, & ad propriam metam vel finem perducatur.

Quam ſpiſſis tenebris involuti ſint *Adami* Poſteri, luculentum ſatis Teſti- monium præbent grandes defectus, de- lirantia phantaſmata, pudendi errores illorum qui maxime ingenio & eloquio claruere dum facem ſolummodo naturæ

ſecuti

ſecuti ſunt: Qualiſcunque fuerat Ei
corum in re Phyſica & Mathema
perſpicacitas aut in dicendi arte ſuavi
atque vehementia; quam obſcura tam
manca, falſis & putidis dogmatibus
ferta erat eorum Theologia? *Ex*
equidem non pauci multum ſudarunt
moribus excolendis; verum tamen il
rum omnia præcepta, ac celeberri
quæque geſta, exteriorem, intacta cor
pravitate, hominem præcipue reſpici
bant, & ſuperbiam ac vanam gloria
veræ virtutis tineas redolebant, ita p
rum operam navarunt in perdoman
ſuperbia & in vana gloria coercenda,
hiſce tanquam præcipuis incitamen
profeſſi ſint ſeſe ad præclarum quodq
ſubeundum ſtimulatos fuiſſe. Qua
Jejuna & minus terſa, oportet eſſe ap
eos de moribus Doctrina; qui Deos vi
orum patronos coluerunt, & quibus
hil certi cum ulla evidentia conſtabat
præmiis & pœnis ultra fugientem pr
ſentis Vitæ umbram, & quorum conce
tus de beatitudine præcipua moraliu
actionu

ctionum motrice, adeo terrena versus
lerumq; subsidebant, adeoque discor-
es fuere, ut non magis a veritate aber-
rint quam singuli inter se pugnarunt.
Summum fastigium ad quod pura pu-
natura unquam evecta fuit ad hæc
apita reducere licet. 1*mo.* Homini
ovium esse potest unum tantum esse
perfectum ens, Deum, utpote, a quo
& omnia originem duxisse. 2*do.*
laturæ lumine inclarescit illud unum &
erfectum ens omni profundissimo cultu
se dignum & illi æquissimo jure deberi.
tio. Suspicari permittitur hoc unum &
erfectum ens non plene hominibus
vere, ob quandam contra illos concep.
m iram; cujus gratia, magnam esse ex-
ationum necessitatem; & omnium inter
se Deum pacatum iri, & cum eo recon-
liari; spemque illius ex generali divinæ
Deo bonitatis apprehensione foven-
am esse. 4*to.* Præbet se hariolandi ansa
ominem ad altiora natum, quam illi
hisce terris frui largitur, & dubitanter
obscure expectanda esse a Deo præ-

mia

mia et pœnas in alioquodam rerum ſ

Mirum quidem eſt naturalis
ſcintillam humanæ induſtriæ ventil
tantum ſufflatam tam claros emiſiſſ
dios: ſed non dubitandum eſt, quin
nicorum doctiſſimi haud parum
fænerati ſint à Sacra Judeorum La
de; & nulli dubium eſſe poteſt, q
evulgata doctrina Evangelica, Eth
rum doctrina, multo purior, multo
nior extiterit; ſingula vero prædicta
pita vel commata naturæ concedat
illius filios, hoc non obſtante, in c
ſatis caligine delituiſſe clare appar
In primo commate; qualem, qæuſu
divini entis notitiam habuere, quam
diſtinctam & obſcuram? immo q
multa Deo indigniſſima commentiti ſ
In 2do. quam longe abiere a vero
ſano colendi modo Deo digno? quid
ud magna ex parte in eorum ſacris
bus erat? quod non ſapuit ridendam
nitàtem, deteſtandam ſpurcitiem et
delitatem plane horrendam, æque m
ac bonos ſpiritus divinis honoribus
cere; et non tantum virtutibus ſed e

iis tanquam diis litarunt. In 3*tio*
iculo. Omnes plane naturæ filios la-
t, unde peccatum initium ſumpſerit,
qua via expiandum foret, ut homo
indicta divina liberetur, et in priſ-
am cum Deo Gratiam co-optetur:
nc vero quid ſolatij, abſque ſpeciali
vinæ Voluntatis ſignificatione, exhi-
e poſſunt humanæ conjecturæ. In
Commate. Animæ quidem rationa-
, nativa quadam vi, ſpirant in altum
arcere etiam corporis egredientes per-
tiſcunt aliam vitam quam quæ hic
gitur. Sed ubi et quomodo, hac vita e-
ſa, tunc ſit vivendum nequaquam
cipitur. Teſtis eſt ille magnus *Im-*
rator *Adrianus*, qui moribundus hanc
ærimoniam edidit.

Animula, Blandula, vagula
o nunc abis? & quæ nunc abibis in loca?
nec ut ſoles dabis jocos.

Quodnam ſit bonorum in altero re-
n ſtatu præmium, quaeve pœna ma-
um norunt nulli, qui melioribus ora-
lis non ſint edocti, quam obtende-

runt

runt unquam præſtantiſſimi na
myſtæ.

Qui prædicta adeo ſcitu neceſſ
Ethnicorum ocúlos maxime lynceo
giſſe, ægre credere videbitur; com
eorum ſcripta, omnia antiquorum m
menta revolvat: et inveniet non tar
horum apud eos fuiſſe hanc ignor
am; Sed oculatiſsimos quoſque ipſo
cæcitatis conſcios divinam ſepe re
tionem et irradiationem ſpecialiu
ploraſſe, et votorum compotes gr
egiſſe. Pythagoran ferunt centum
ves *Jovi* immolaſſe quod optimam i
niſſet demonſtrationem; circulum
hypotenuſæ æqualem eſſe circuli
duobus lateribus conflatis. *Cicero* (
ſi ulli alii non tantum raræ eloquen
ſed ingenii maxime acris et vividi n
ra fuit admodum prodiga) ait:
*unquam magnus vir ſine aliquo afflat
vino.* Immo hanc, de neceſsitate ul
oris luminis, opinionem quam natura
ſa ſuppetat invaluiſſe etiam vid
apud populum: Nam communit
conde

lendis legibus non ſatis ſapientiſsi-
um hominum ſapientia contentus,
rum opem ad eas ferendas efflagita-
Atque hinc eſt quod *Solon Miner-*
Lycurgus Jovem, *Numa Pompilius*
n Ægeriam, ſuarum legum Autores
confixerint. Ex quibus omnibus
ſat naturæ virium ſuperba elatio:
res eſt pro confeſſo habeatur, quam
ſit mens humana in rebus potiſsi-
n divinis; et quam neceſſario egeat
cæcitas divina illuminatione, qvam-
congruum ſit Deo Optimo Maximo,
ines adeo cæcutientes ſuperno ſuo
ine irradiare.

CAP. III.

De Reali Exiſtentia REVELATÆ RELIGIONIS.

QUOD Deus de facto revelaverit ſpecialem aliquam Religionis Inſtitutionem, non obſcure ex Suoribus liquet: Nam durum admo-

dum

admodum eſt, abſq; ulla rationis um
illius rei exiſtentiam denegare, q
divina præſtantiſsimis terræ incolis
nignitas poſtulat, ni ſub viliſsima
rerum conditionem ſubſidant, appete
et non aſsequendo quod proprium ſit
orum facultatibus ab ipſa Numinis
trice manu ſibi inditis.

Sed ne maximè protervis ulla ſit
ganiendi anſa; aut locus dubitand
claram veritatis cognitionem tant
modo exoptantibus, evidentiſsi
quantum natura rei patitur, profer
demonſtratio, ab indubitandis div
revelationis ſignis petita. Horum
norum exhibebuntur duo, unum co
tans naturam revelatæ Doctrinæ,
rum modum revelandi, quæ (quo
mel monuiſſe ſufficiant) non ſepara
ſed junctim penſitanda veniunt. P
ſi detur Doctrina ita abſolute pura
omni ex parte ad divinam gloriam e
manum commodum promovendu
coaptata ut in hiſce priora omnia na
dictamina longe excedat. 2*do.*

ma hujuſmodi doctrinæ traditione et
ulgatione Deus illam confirmandi
tia, opera miraculoſa ediderit divinæ
e Omniſcientiæ et Omnipotentiæ
racteribus inſignita et proinde omnes
uræ vires ſuperantia, quid obmuteſ-
e poſsit mens humana? Vel in me-
m adducere e contrario queat ingeni-
maxime pervicax, talem doctrinam
litus non eſſe delapſam.

Neminem ſperatur Deo denegatutum
luntatem ſuam ita hominibus revelan-
poteſtatem ut revelationis illius veri-
ipſis indubitate pateat, et hoc non
tum immediate per interni luminis
orem Prophetarum et Theopneuſta-
n mentes perfundentem; Sed per inter-
niens quoque illorum Prophetarum &
eopneuſtarum miniſterium. Quod cum
ſit, quid ulterius excogitari vel deſi-
rari poteſt ad ſecernendum in quopiam
ritum propheticum, vel inſpirationem
luntatis divinæ annunciatricem, quam
ritas ſublimis, incomparabilis annuncia-
rum utilitas majeſtatem, ſanctitatem &
ſapientiam

entiam divinam redolentes, una
facultate eorum quæ Deo tantum c
petunt effectrice.

Nunc quod talis Doctrina fit tra
cujus traditio istius modi, divinis op
bus fuerat comitata; Christiana Rel
satis superque probat. Per Christian
Religionem non quidem intelligenda
istius modi quæ variis homminum c
mentis obfuscata & interpolata est;
quæ evanidis speculationibus et qu
onibus minus frugiferis est jam ver
atque perplexa, sed illa demum, quæ
mitus, *Semel tradita Sanctis fuit*, ut lo
tur Apostolus *Jud.* Si hanc suggerat q
minus facile inveniendam fore, ob m
tas ex studio partium discrepantes s
tentias: respondetur, primævam doc
nam, quantum præsens institutum po
lat, non obstante nimia controversiar
multitudine, haud multo labore erui p
se; seponendo nempe omnes contra
sos articulos & illos in unum fasciculu
colligendo quibus omnes Christiani
professores cömuniter suffragium fer

V

ſi expeditiorem inire viam, in votis
reducantur credenda ad ſymbolum
ſtolicum ; expetenda ad Orationem
minicam ; agenda ad Decalogum ex-
atius à Salvatore noſtro illuſtratum
Divino ejus ſermone ſupra montem ;
amenta (vel externa ſigna Dei gra-
erga homines & hominum fidei ac
dientiæ erga Deum) ad illas ſimpli-
à Chriſto ipſo inſtitutas formas. Ex
igitur eorumque neceſſariis conſe-
ntiis de Chriſtiana doctrina diſſe-
liceat; & quid Deo indignum, aut
nini damnoſum contineat ? immo
d hujus maximo bono & illius ſum;
Gloriæ non conducat.

roponitur enim ibi Deus, ut infinite
us & perfectus, omnium effector &
itor, in Trinitate perſonarum vene-
dus cultu præcipue ſpirituali, nec non
m corporeo, in quantum erga Spi-
um patrem manifeſtetur ſimul &
itetur interna animi devotio, ha-
ur etiam inibi, quod hominibus ſub
pa imbecillitate & miſeria Laboran-

tibus maximo debet esse solatio;
Redemptorem, Sc: Jesum Chris
omnibus serio & non nimis sero p
tentibus, eundemque vere creden
gratiosa promissio, non tantum pe
torum remissionis sed & ulterius gr
ad legem perfectius implendam; ac
lestis & ineffabilis gloriæ in eternum
dem fruendæ: Leges identidem latæ
perfectissimæ, quibus dirigantur ho
nes in Officijs erga Deum & alios ca
de præstandis. Prohibentur etiam
non tantum publica sed privata,
tantum, majora sed minima, non ext
solum vitæ, sed interna quoque co
& cogitationum. Et ut excitato c
prosequantur homines vitam hujus r
institutionis sanctimoniæ conform
qui stimuli? acrimoniam habere
sunt pungentiorem quam diriſſimæ
næ & glorioſissima præmia ibidem
posita, à Deo si non in hoc in altero
tem seculo, cunctis, ut paterit, trib
da. Quod ad Sacramentales vel se
les Christianorum ritus hominib

c corporeo ſtatu apprime utiles, quam
uci, quam puri, quamque ſignificantes
t, quis non videt & fatebitur? Præ-
ea Chriſtianiſmo nihil eſt, a quo na-
a humana abhorreat; vel quod non
pro natura rej, rationali temperie
ommodatum.

Firmiſſime quidem tenendum eſt, con-
quoſdam non inſpiratiónibus, ſed
anis furoribus correptos, veram re-
ationem non extinguere, aut perver-
agere, ſed clarius illumminare et per-
tius reddere lumen naturæ nihilque
contra dictorium tradere. Nam lex
turæ eſt lex primaria, hominibus pri-
tus a Deo data, & ipſorum naturis ita
preſsa ut ab iiſdem non ſit divellen-
Quocirca non putandum eſt, vel ex-
o vel ex parte Deum unquam velle
n ſuppreſsum vel revocatum iri, ſed
tantum divini sui spiritus irradicti-
clariori redditæ, ulterius quod-
que specialis revelationis lumen ſu-
addere, Nihilominus vero, revelari

à Deo poſſunt quæ circa ejus natura
exiſtentiam verſantur rationi
dem non contraria, captum tamen
onis Superantia. Et in hoc nihil e
ſana ratio non ſuffragetur: Nam
unquam ſomniaverit, finitum, q
eſt mens humana, infiniti capax eſſe.
rum Vero rationis captum ſuperan
revelatio non inutilis habenda eſt; q
preſertim majorem exhibendi Deo
verantiam & adorationem, & in eun
fidem exercendi occaſionem præbea

Omnium immeritiſſimo hic diffic
tes objiciunt naturalis Theologiæ,
feſſores, Phyſicæ & Matheſeos cul
Solvant illi quomodo Liberum ar
um conveniat cum præſcientia Di
quomodo ſubſtantia immaterialis m
ſubſtantiam materialem: Explicen
ficultates de linea diagonali de mot
Thraſonica tunc audiatur eorum ja
tia, illorum perceptiones eſſe rebus
nibus etiam divinis adequatas, &
admittendum quod ulla illis difficu
præmatur. An non decet Homine

tum muſcæ cœcutientes, doctam de
inis profiteri ignorantiam; Et ration-
, prima veritate de ijſdem dictitante,
obſequium fidei captivare. Deus porro
teſt revelare quædam circa officia illi
lijs debita quæ ratio nunquam adve-
e potuiſſet; enucleata tamen & evul-
a Tanquam æqua & juſta approbare
n renueret & hic nihil aliud poſtulatur
am ſcientiam divinam eſſe humana
acunque præſtantiorem & preſpicati-
m, quod non ignorant nec negabunt
am infimæ ſortis aſſelli.

Jam cum doctrina Chriſtiana ſit om-
ous numeris perfecta atq; cunctis ſor-
ous terrenis defæcata, cum gloriæ
inæ tum naturæ rationali ejuſq; omni-
commodis adapta, ac modo plane
inentiori, quam unquam in antecelſum
uxerit mundo, quid hariolari fas eſt vi
jus ſequelæ obſtaculo fore, hanc, quip-
Doctrinam eſſe divinæ Mentis ſpira-
n, ac propterea fide firmiſſima amplec-
ndam; nec non ſummæ obſervantiæ cul-
proſequendam,

ſed

Sed ne ulla illi ſubſit heſitandi r
aut rationis umbra, non tantum pro
dum eſt, Doctrinam Chriſtianam o
batam ejus puritatem et ſtupendam
entiam in ea renitentem, divinæ me
Imaginem referre, ac omni ex parte
homines in divinæ naturæ ſimilitudi
efformandos, compoſitam eſſe: ſed i
per eidem, Deum operibus miracul
ſibi proprijs, teſtimonium exhibuiſſe.

Multa quidem miranda à naturæ
tis, plura (in quorundam tentamen &
orum juſtam penam) a Demonibus
ſconditarum naturæ virium admo
gnaris præſtari poſſunt et præſtantur:
rum tamen opera miraculoſa Deo p
liaria ob iſtius modi haud difficile ſe
nentur. 1*mo*. Ratione rerum perac
maximam creatæ potentiæ activita
ſuperantium. 2*do*. Reſpectu finis in q
opera perpetrata ſunt, utpote in
Gloriam & Grandem aliquam homi
commoditatem ; non vero vanæ gl
vaniſque hominum phantasmatis
dulgere ; multo minus alicui falſo d
m

ti, vel malo & pravo propoſito favere.
o. Ex modo operandi, nulla quippe
ſa naturali, nulla incantatione, aut
uſvis nominis niſi ipſius Dei invocati,
interveniente. 4*to*. Ratione viſibi-
evidentiæ, palam & coram multis,
lucem diurnam plenam & debitam
nſactis. 5*to*. Ex numero & continu-
ad aliquod tempus miraculorum
e, ut diutius debito examini Subjici-
ur & exinde certius & clarius de illis
ſtet. 6*to*. Ex ordine. *i. e.* nullum ad-
tendum eſt miraculum, quod priori
ubitato miraculo, aut veritati ab
em confirmata adverſatur, Harum
ditionum rite penſitarum veritas,
pria luce ſplendet ita ut quicunque
averit eos talia miracula edendi pote-
e imbutos, eſſe à Deo miſſos, eorum-
doctrinam eſſe revelationem, non
carens ſed lucem plane meridianam
icere nolens cenſendus eſt.

Nunc ergo diſpiciendum eſt num
riſti & Apoſtolorum miracula fuerint
us generis miracula; quod ut præſte-

tur,

tur, ad prædictarum conditionum i
dem revocanda ſunt. Et 1*mo*. Reſp
rerum per actarum. Quæ altius a
omnes naturam tranſcendere perhi
tur? Quam mortuorum *R*eſurrectio,
dium ſcrutatio, certa & infallibilis f
rorum contingentium & actionum
bero arbitrio dependentium predic
viſiva facultatis homini a nativitate
donatio, &c. A tipſiſſima hæc à Ch
& ejus Apoſtolis opera edita fuerun
Reſpectu finis, Doctrinam ad quam
ſerendam iſtius modi Miracula pro
fuere, ad divinam Gloriam & hu
num commodum maxime ſpectare ſu
ius indicatum eſt, Adeo alieni fue
primi Evangelij præcones, ulla eo
Thaumaturgica faculrate à captand
na Gloria aut ullo ſordidis concupi
tijs gratificandi ſtudio, ut ea ſumme
probarent, & improbandi ergo multo
iram & odium in ſe converterent.
Reſpectu modi; plurima Chriſti
poſtolorum Miracula, ſimpliciter loq
do; quædam, leviter tangendo non

tum morbidos, ſed ea etiam quæ mor-
orum erant. Alia, Dej nomen ſolum-
do invocando, præſtabantur; & omnia
que ulla naturalis cauſæ influxu. vel
imâ incantationis aut faſcinationis
orâ, ſeveriorem nulli in magicas artes
entiam tuleruntquam quia illa miracu-
didere. Demonibus erant infeſtiſſimi,
ex hominum corporibus ejicientes,
ue qualemcunque vim homines
endi adimentes. 4*to*. Reſpectu
oilis evidentiæ; horum mira-
rum non pauca peracta ſunt ſub dio,
m, cunctis inimicis æque ac amicis
cientibus, coram teſtibus numerûm
uando centenorum aliquando mile-
um ſuperantibus, hujus modi miracu-
m effectus, non momentanei & phan-
ici, ſed reales & ſtabiles exſtitere; non
iæ & illuſoriæ artis more ſtatim eva-
runt, ſed ſenſibus obvij ijſdemque per-
ti in poſterum remanſerunt. 5*to*. Quod
miraculorum numerum & temporis in
em peragendis durationem, plura equi-
na Chriſto et apoſtolis, ijſque in quos

extra ordinarium edendi miracula do
collatum fuit, peracta ſunt quam
humanus calculus expediit aut exp
potuit. et hoc non difficile creditu
rebit, ſi modo in mentem revocetur
numeroſa fuerat multitudo eorum
miraculoſa virtute donati ſunt, quan
multo magis numeroſa fuerat ill
turba ad quos varij miraculoſæ vi
effectus indies pertingebant; longin
etiam erat tempus per quod hoc mi
lorum donum perduravit; Ad mini
etenim, omnium calculo, per ſexa
aut ſeptuaginta annos. poſtremo
ad ordinem attinet; nullam priorem
tatem, vel nāturæ rationali connatan
indubitatis quibuſcunque miraculi
fultam, unquam everſam dedit doc
Chriſtiana: ſed è contra non tantū co
nitas naturæ rationalis veritates pra
ponit, quin etiam, ijſdem ſtabiliend
clarius illucidandis ſummopere co
cit.

Quod ad legem Moſaicam, illa
tantum ſolummodo abolevit, quan

a abolendam fore prædicat. Doctrina angelica eſt, ſubſtracto velamine, ipſa ɔſis et Prophetarum doctrina, prædict-um adimpletione, promiſſionum præ-ione, et typorum per Meſſiæ ſummi ninum redemptoris adventum in ea circa eum præfigurabant commutati-, magis dilucidè explicata. Unum ummodo eſt in totâ hac diſquiſitione ulatum, quod ſc: recepta de Chriſti et ɔſtolorum ejus miraculis hiſtoria ſit fi-digna et non dubitanda; ſed in hoc l poſtulatur quod ab omnibus non ceditur. Adverſarij quidem Chriſtia-ni audacia, ſi qua alia, maxime hor-da magicis et diabolicis artibus Chri-norum miraculorum originem olim ibuerunt: ſed rabidiſſimi eorum nun-m ſe contra illorum realitatem et ve-tem oppoſuerunt. et non mirum quod habeantur concurrentia omnium ſuf-gia: nam nulla rerum ante geſtarum ratio firmioribus aut æque firmis cer-dinis indicijs nititur; veritas vero hiſ-iæ plenius invicta ratione evicta dabi-

dabitur, quando de authoritate S
Scripturæ, &c: diſquirere ventum
erit.

Cum jam de non comparanda doct
Chriſtianæ præſtantia, ut et divina
per indubitata miracula atteſtatione
riſſime conſtet; quid obſtet conclu
dari, quippe, revelatam Religionem
ſamquè eſſe Religionem Chriſtia
Quod demonſtrandum erat.

CAP. IIII.

De modo perveniendi in certam noti
CHRISTIANÆ RELIGIO

CHRISTIANA Religio non ma
ob divinam ejus naturam &
ne veneranda, quam ob præpotentem
virtutem, ſine armis bellicoſos debel
ſine literatura doctos confutandi, a
denique ulla coactiva poteſtate im
geros ad ſanctiſſimas ſanctitatis re
obſervandas convertendi, miranda

ſce profecto primis ſeculis fuiſſe Chriſ-
næ Religionis vires, res ipſa locuta eſt:
vi eteniam Chriſtiana Religio, per-
corum ſolummodo pauperum inermi-
et illiteratornm hominum miniſterio,
tantum totum ut plurimum, terrarum
em, pervagata eſt: ſed ubique genti-
tam altos egit radices; ut non *Philo*-
horum ſubtilitas, oratorum eloquen-
non improborum rabies, nec cruentiſſi-
imperatorum perſecutiones, eam era-
are potuerit; immo de ipſo Romano
perio tandem victoriam reportavit;
ipſiſſimis mundi imperium gerentibus
viter dominata eſt. Quocirca ſive candi-
m doctrinæ nitorem, ſive dextram altiſ-
ni illam ſuperne ſignantem, ſive mira-
lem demum ſucceſſum, doctrinæ dig-
tati, & ſacro miraculorum ſigillo, non
nparem ſpectare liceat; fatendum neceſ-
eſt, nihil primis temporibus ad Chriſ-
anam fidem conſtabiliendam defuiſſe.

Sed nobis, ſeculis a primis primævæ
aditionis tam longe remotis, viventibus
ciſcitari liceat; quomodo ad plenam ani-

mi

animi ſatisfactionem certiores facti eri
1*mo*. Num ſuperius narrata miracul
vera unquam peracta fuerint. 2*do*. Qu
ſint articuli in ordine ad ſalutem æte
creditu factuve neceſſarij, quorum c
tudinis ergo producta fuerant præc
miracula. Nunc cum & in hac & in
quæſtione, de veritate rei antegeſtæ a
dum ſit; ipſius diſquiſitionis natura
aliam ineundi viam patitur aut poſt
quam candide percunctando, quo
certo & indubitato modo, per ſingula
terita ſecula ad hoc noſtrum præſens,
tra omnem controverſiæ aleam, tra
poſſit rerum quæſitarum veritas. A
ratiſſimo ſcrutînio tres tantum occur
modi certitudinem deſideratam ſpon
tes. Primus eſt, per miracula ſing
temporum periodis repetita, homine
ſingulis articulis certiores facientia.
Per continuam ſpiritus ſancti aſſiſtent
qua tutentur profeſſores, vel ab obl
cendo, ex negligentia & infirmitate, v
corrumpendo ex malitia & pravitate
fidei articulos conſtituunt aut ijſdem
firman

mandis inſerviunt. 3*tius*, Per authen-
a Apoſtolicorum virorum ſcripta, divi-
afflatu exarata, & ſpeciali providentia
ſervata, ut ſint dogmatum, eorumque
inæ originis aſſerendæ gratia, ſequen-
us ſeculis, non dubitanda monumenta.
od ad Quartum modum a quibuſdam
ogitatum; per oralem, ut loquuntur,
racticam traditionem; illi in præſen-
um ſuperſedebitur; quod ſit omnino
fficiens ut infra clare probatum dabi-

n diſquirendo quonam propoſitorum
dorum, nos de Evangelij divinitate
que ſingulis articulis facti erimus cer-
es, Duo tantum obveniunt, de quibus
uirendum eſt. 1*mo*. Quænam dic-
um modorum nos pro certo habeamus?
incerto enim nullius rei certitudo ſe-
tur. 2*do*. Sitne ille de cujus exiſten-
apud nos conſtet, uſque quaque certi-
lini deſideratæ accommodatus.
Quo melius prior diſquiſitio expediatur;
ti modi examinandi venient, ordine da-
1*mo*. Quoad miraculoſæ atteſtationis

conti-

nuationem non eſt quod diu huic im
mur: Nam nihil tale uſpiam dari, Chr
communiter confutentes habentur:
ullus eſt qui aſſerit miraculoſam a
tionem, vel unicam, vel præcipuam
fidei regulam. Et mimine omnium
manenſibus, hac in re, quicquam o
dere licebit: Quia actionis mirac
evidentia á ſenſibus dependet; A
ab illis in Doctrina Tranſubſtantia
omnino ſubvertitur. Hinc obiter n
dum eſt, quam præfrictæ frontis ſit
cium, quoſdam ſacrificulos pudor
ſuffundi, dum putidis eorum præſ
fidem thaumaturgicæ facultatis apu
pulum aucupantur.

CAP. V.
De INFALLIBILITATE.

SEcundo, Quod ad permanentem
fallibilem ſpiritus ſancti aſſiſten
&c: Hujus opinationi multum i
gent quidam ſectarii (Euthuſiaſt
no

ine indigitati) obtendentes ſpiritum
internum lumen ſibi ſingulis unicum
ductorem. Huic etiam non minus fa-
Eccleſiæ Romanæ fautores, propug-
es infallibilem in eorum Eccleſia divi-
iritus eſſe aſſiſtentiam, quæ eam ab
i erronea de fidei articulis deciſione
am tueatur. Præſenti inſtituto non ex-
t varias, vel horum vel illorum ſen-
as proſequi, æque inter ſeipſos ac ab
invicem discrepantes: nam utriuſque
s placita in hoc uno conveniunt, divi-
nempe Chriſtianæ doctrinæ autori-
m & ejuſdem articulorum ſpecificati-
n ab interioris luminis ductu deter-
anda eſſe: Si vero Eccleſia repreſen-
va, ſecundum Romanenſes, non ſit
ſtri hoc infallibilitatis privilegio do na-
multo minus credere fas eſt, quoſvis
feſſores tali eximio dono eſſe imbutos:
propter diſquiſitio de infallibilitate
d Romanenſes propugnata, præſenti
ituto ſufficiet.

Romanenſium infallibilitatem ipſi Ro-
enſes convellunt; Et hac de re, mu-

tuis inter ſe cladibus concidunt; acer
enim inter ſeipſos de illius infallibili
ſede dimicantes; Et alij alios, ea d
evidenter ſatis, falſitatis arguentes,
riſſime probant nullibi reſidere & in u
tantummodo exulare: Qui enim f
Pontificis vel Papæ infallibilitatem d
dunt, illam Generalis vel œcum
concilii, validis ſatis argumentis im
nant: Qui vero partes œcumenici co
agunt, non infirmioribus rationibus
tificis infallibilitatem refutant: Qu
nique, his duabus ſententiis poſthab
tertiam excogitant, nec ſc: Generale
cilium, nec Papam, per ſe, ſed gen
concilium à Papa confirmatum tamtu
eſſe infallibile, difficultatem nulla ex
expediunt: Nam Papa per ſe, vel eſ
libilis, vel infallibilis; Si fallibilis,
fallibile erit concilium ab eo confirma
nam ex duobns fallibilibus nulla exu
poteſt infallibilitas & hac ſuppoſit
quid prohibet? Quo minus erron
concilium ſit à Papa confirmatum:
infallibilis, non diſcrepat hæc tertia

te

ntia a prioribus, preterquam quod ſit
aſſioris ontradictionis incommodo
bjecta, Papam ſc: eſſe infallibilem &
n infallibilem.

Sed ut plenius de hoc negotio agatur,
nitiûs diſpiciendum eſt, quænam ob-
ndi poſſint hujus infallibilitatis fundami
hiſce enim everſis corruit tota fabri-
at hujus generis duo tantum ſeſe offe-
nt. 1*mo.* Divina infallibilitatis promiſ-
2*do.* Neceſſarium aliquod Eccleſiæ
mmodum ex infallibilitate proveniens.
1*mo.* Nulla datur infallibilitatis divina
omiſſio, hæc enim ſi daretur; vel ex Ec-
ſiæ traditionibus, vel ex ſacris Scrip-
is haurienda foret, nam intra horum
ncellos, ſecundum Concilium *Tridenti-*
n,can: 1. *ſeſs:* 4. Continentur omnes revela-
veritates: At ſi dicatur ex *Eccleſiæ* tradi-
nibus; tunc traditio illam promiſſionem
hibens, canone aliquo generalis concilij
nciatur oportet. Sed talem aut repertam
t reperiendam eſſe non perhibetur. Et
Hypotheſi quod detur aliqua hujus rei
aditio, cujuſcunque ſit generis; recurrit

quæſtio, quodnam ſit ejus certitudi
fundamentum, cui non alia adhiberi
teſt debita reſponſio, quam infallibil
eorum qui iſtiusmodi promiſſionem
diderunt. Atque hinc patet, ſi nulla
infallibilitas, actum omnino eſſe de
nibus traditionibus non abſolute & uni
ſaliter receptis.

2*do*. Nullum in ſacris ſcripturis pro
fallibilitate divinæ promiſſionis repe
poteſt veſtigium: Nam illi textus
communiter adducebantur, eorum vi
cias ita erudite & dilucide ex reform
egerunt non pauci, ut quidam non inf
notæ ex Pontificiis ſcriptoribus videa
manus dare, quod Eccleſiæ infallibi
tem, non ſacris ſcripturis ſed orali & p
ticæ traditioni (de qua ſuo loco) ac
tam referant. Sed ne reformatorum
diciæ ex una parte, aut quorundam
manenſium tacitæ confeſſiones ex alt
haud plenam ſatisfactionem exhibere
cantur; inſequentibus rationibus pon
ciæ infallibilitatis ex ſacris ſcripturis
bationem impoſſibilem eſſe probabitur.

1*mo*. N

1mo. Nullius rei certitudo probari po-
t ex iſtiusmodi teſtimonio cujus nulla
aut autoritas aut ſenſus quoad nos, an-
edenter ad illius rei infallibilitatem quæ
quæſtione verſatur: At ſcriptura ſacra
ad nos, ſecundum Romanenſes, nullam
autoritatem vel ſenſum habet quoad
s, antequam ex infallibilitate Eccleſiæ
ſe habere definiatur. Exinde ergo le-
ime ſequitur infallibilitatem Romanæ
cleſiæ non poſſe ex ſacris ſcripturis e-
ci, niſi hujus modi vitioſus admittatur
culus. Eccleſiaeſt infallibilis quia ſacra
iptura eſt infallibilis; Et ſacra ſcriptu-
eſt infallibilis quia Eccleſia eſt infalli-
is: Quod idem eſt, ac ſi quis dixerit;
er gignit filium, & filius patrem: Vel
cleſia eſt infallibilis; quia eſt infallibi-
Ex quo argumentandi genere, quid
titudinis? Quid evidentiæ lucrari da-
ur? immo certiſſima ſequitur incerti-
do, & tenebræ plane Cimmeriæ. Furi-
hæc & ridenda ratiocinandi forma evi-
nda non eſt; ni candide agnoſcatur, aut
cleſiæ Romanæ infallibilitatem ex ſacra

ſcrip-

ſcriptura non eſſe probandam; aut q
dam ſacri codicis textus, l autoritate
ſenſum habere quoad nos, antecedent
Eccleſiæ Romanæ infallibilitatem:
ſi quibuſdam autoritas & ſenſus conſe
tur, cur non & aliis; excogitent ac
ſarii rationis diſparitatem.

2*do*. Quanquam univerſali Ecc
infallibilitas conceſſa fuerit, impoſſ
tamen foret probare hanc, vel Rom
*E*ccleſiæ, vel ſingulari in ea Pont
perſonæ reſtringendam eſſe. 1*mo*.
ſingulari *P*ontificis perſonæ, hæc et
reſtrictio aliter probanda non eſt, q
eum indigitando in aliquo ſacri co
commate expreſſe nominatum, vel à
liaribus circumſtantiis illi ſoli pro
concludendo ipſum neceſſario intell
dum eſſe: Sed nec hoc, nec illud,
quam conati ſunt oſtendere, vel *P*
partibus devotiſſimi: tota enim pro
matu & infallibilitate Romani Ponti
argumentorum ſeries, ſic ſe habet. *P*
Apoſtolus, *Antiochiæ* aliquot annis e
tis, tandem *Romæ* conſedit, ibique,
uſq

quam martyrium paſſus fuerit, Sedem
Cathedram ſuam Apoſtolicam illi
bi affixit, & inſequentes illius urbis
iſcopos, *P*rimatus ſui & infallibilitatis
cceſſores pronunciavit, ſed totius hu-
ratiocinandi ſeriei nullam vel minimam
rticulam in ſacris Scripturis reperien-
m eſſe obtendunt ipſi Romanenſes.
ocirca, tota dependeat oportet à rebus
ſtis, prout ab humanis Scriptoribus
diverſas partes abeuntibus, narratis;
orum quam lubrica ſit fides ipſos Ro-
nenſes appellamus teſtes: Nam pleri-
e eorum ſponte concedunt Papam cum
neral concilio non tantum eſſe fallibi-
n reſpectu rerum geſtarum, ſed etiam
iſtiuſmodi quæ ab illis dependent, mi-
s vere determinare poſſe.

2*do*. Infallibilitatis Romanæ Eccleſæ,
ocunq; modo conſideratæ, Appropria-
; non eſt ex Sacris Scripturis elicienda:
uia; cum nulla inibi ea de re ſit divina
omiſſio; unica eſt via illam aſſequendi,
obando Eccleſiam Romanam eſſe uni-
veram Eccleſiam, illique ec capite, in-

fal-

fallibilitatem esse restringendam: ac
vero probandum, demonstrari opo
veras veræ Ecclesiæ notas & charact
Ecclesiæ Romanæ unice competere :
secundum Romanenses, non est pen
cras Scripturas hoc præstare : Nam
alias notas, hæc *Conformitas Doctrinæ antiqua & primitiva Ecclesiæ*, est u
præcipua sine qua omnes aliæ mi
sunt momenti: Sed sacra Scriptura
cundum Romanenses, est imperfe
non continet totam primitivæ Ecc
doctrinam: Imperfectam propterea
sufficientem oportet esse Sacram Scr
ram, ad probandum Ecclesiam Roma
esse unice veram Ecclesiam illique in
bilitatem appropriandam esse.

3*tio*. Ille sacræ Scripturæ locus,
cap. 14. *vers*, 15, 16, 17. Quo,
ime omnium, infallibilitatis adstru
causa utuntur Pontificij , ipsissima e
glossa pleniſſime concessa , frustra
omnino & inutilem reddit postulata
fallibilitatem : Nam probat. 1*mo*. C
dam Pontificum fuisse hujus infallibil

ne incapaces. 2*do*: Quoſlibet ea infal-
ilitate carere poſſe. 3*tio*: Nemini ple-
conſtare, num *P*aparum ullus hac un-
am infallibilitate donatus fuerit. Ipſa
ba ſic ſe habent, *ſi diligitis me, Præ-*
a mea ſervate, ego vero rogabo Patrem,
lium Advocatum dabit vobis, ut mane-
vobiſcum in æternum, nempe ſpiritum il-
veritatis quem mundus non poteſt recipe-
quia non conſpicit eum nec novit eum: Vos
em noſtis eum: quia apud vos manet, &
vobis eſt. Largiamur hic per ſpiritum
itatis, domum infallibilitatis eſſe in-
igendum; & illius promiſſionem non
tum Apoſtolis; ſed etiam Apoſtolo-
n ſucceſſoribus, quorum ſummus eſt
ntifex Romanus, factam eſſe; attamen,
o: Horum Pontificum non pauci hunc
itum veritatis & infallibilitatis recipi-
li capaces non fuere; quia verſu. 17:
citur expreſſe mundum. *i. e.* nefarios,
nales & mundanos homines hunc ſpi-
ùm non poſſe recipere: ex unanimi ve-
conſenſu hiſtoriarum Eccleſiaſticarum
ipſis Romanenſibus conſcriptarum,

multi eorum Pontifices fuerunt ejusm
nefarij, carnales ac mundani homines
quam a ſanâ ratione alienum ſit, ſpir
veritatis infallibilem, & prophanum i
etatis ſpiritum, ſimul & ſemel, in eo
homine reſidere, lippis & tonſoribu
aiunt, ſatis patet. 2*do*. Paparum qu
hoc veritatis vel infallibilitatis ſpiritu
cuus eſſe poteſt: nam pontificis ſeq
tenaciſſimi, quanquam pro infallibil
in rebus fidei, acriter contendant
defectibilitatem vero quoad mores
perſonalem ſanctitatem non ſunt auſ
pugnare: quapropter rem eſſe poſſib
confitendum eſt quoſvis Pontificum
rios, carnales, mundanos homines fo
ſic ineptos ad recipiendum infallibil
ſpiritum. 3*to*. Nullum penes eſt pro
dignoſcere, habeantne de facto ulli
tifices hunc ſpiritum infallibilitatis :
non tantum denegatur, *ver*: 16. homi
nefarijs, carnalibus & mundanis. ſed
15. evidenter dependet à condi
Chriſti dilectionis *ſi diligitis me, præ
mea ſervate, ego vero Rogabo Patrem*

le clare ſequitur, nemini obvium eſſe,
eatne Papa vel Concilium Spiritum
tatis vel infallibilitatis; Niſi illi per-
tum ſit in illorum cordibus divinam
riſti dilectionem flagrare. Auget inſu-
hanc difficultatem cognoſcendi Papæ
Concilij infallibilitatem, illa peculia-
Romanenſium doctrina; quæ docet à
vata diſpenſatorum intentione, depen-
e Sacramentorum veritatem: tenet
nim abſque Baptiſmi & Ordinis Sacra-
ntis nullam, vel Papæ, vel concilio
petere infallibilitatem: at cui clare
oteſcat vel *P*apam, vel eos ex quibus
ſtat generale Concilium, Baptiſmi &
erdotij Sacramenta rite ſuscepiſſe;
us enim perſpecta ſcientia intima cor-
m cognitione indiget, quænam quip-
diſpenſatorum, ſive Epiſcoporum ſive,
cerdotum privata fuerat intentio. Hinc
uet nullam vel ſecundum ſacram ſcrip-
am, vel ipſiſſimam pontificiorum Doc-
nam, infallibilitatis certitudinem aſſe-
endam eſſe, in ſingulis etiam donum in-
libilitate multo præſtantius concedatur,

cordium

cordium nempe ſcrutatio. Quam ob
cum nullum omnino ſit ex ſacris ſcri
fulcimentum cui innitatur imaginaria
manenſium infallibilitas, ſolitarium
fidei ſalvificæ fundamen; videant ill
ſequaces quam lubrica ſit ipſorum
quamque gaudio vacua ſit ipſis de æ
ſalute ſpes, dependens, ſe non ſolum
libili ſed maxime falſa qnorundam in
bilitate. Priore infallibilitatis funda
concuſſo, poſterius ad examen rev
dum eſt, magnum ſc: ſi non neceſſa
Eccleſiæ commodum. Hujus generis
mentatio iſtiuſmodi propoſitionis ve
ſuperſtruitur. Deus tenetur quicqui
riolanti mentis humanæ opinioni vid
magnum Eccleſiæ commodum, præſ
Sed 3*tio*. Si hoc admittendum foret,
ingenioli noſtri ratiocinio ſubjiceretu
vina celſiſſimi & infiniti Numinis ſapi
& divina: um actionum ex evanidis
minum cogitamentis erigeretur mo
quod quam abſonum & abſurdu
neminem fugere poteſt. 2*do*. Huja
argumentum ſi ecquid probat, ni
p

obat, plurima nempe contra omnem
nium experientiam realiter de facto
: Et mera humanæ rationis entia esse
ipso entia realia: Quis enim quam
rima, quæ, omnium opinione, & fidei
titudini & credentium concordiæ plu-
num conducerent Ecclesiæ etiamnum
esse negaverit. Annon, ipsis Roma-
sibus in votis est, non solum infalli-
tatis, sed & illibatæ sanctitatis spiritu
fusum fuisse Romanum Pontificem, &
jusmodi in sacris literis exaratam fuisse
tentiam, *Episcopus Romanus sit totius*
clesiæ Monarcha & illi de fide dictitanti
emomnes habento. Maximum infallibili-
is commodum non ad simplex esse; sed
rum ad bene esse Ecclesiæ referri po-
t majus vero, maximo commodum
gitum non propterea concludit illius
istentiam; nam ita omnia, quæ æque aut
gis Ecclesiæ interfuerint, ilicò de facto
e oportet: exempli gratia, infallibilitas
nnium pastorum, infallibilitas cuncto-
m in patrum familias, ut & infallibilitas
ius cujusq; in fœdus gratiæ baptisma-
, sacramento cooptati. Hujusmodi enim

infallibilitas potior habenda eſt, in
tum eligibilius ſit nullas omnino
Eccleſia contraverſias, quam eas ſub
& flagrantes cujuſlibet dictatoris
one extinctas dare; & ſi ita vitam
divinæ ſapientiæ opinari non licet
quam illius largitionem plus difficu
divinæ omnipotentiæ oblaturam.
rea qualemcunque commoditatem
ſiæ ſpondeat infallibilitas, grande
ſuperandum eſt Pontificiæ infallibi
credibilitati obſtaculum; quod ta
rum utilitatis & emolumenti huc
fuerit etiam apud eos in Romani P
cis verba jurantes: Multa enim in
na Eccleſia ſunt adhuc dubia vi
digna, plurimæ in eadem vigent nō
vi momenti contraverſiæ; inſtar on
indicium ſit illud de ſede infallibi
dubium circa quod adeo ace
habentur rixæ & altercationes apud
rimos infallibilitatis propugnatore
non abſimilis videatur illius propu
Regis cujuſdam diplomati Magi
officium in aliquo loco conſtituen

dio tamen relinquenti cujus ſit illud cium exercere, quod procul dubio, componendi, ſed augendi potius ci- m lites occaſionem præberet.

Collapſis tandem unicis Pontificiæ in- ibilitatis fulcris, non eſt quod libelli us molem auctiorem reddamus, in dium producendo, Paparum contra as, Conciliorum contra Concilia & tum arum tum Conciliorum contra Sacras ipturas, contrarias ſententias cuilibet manæ Eccleſiæ Canones & res geſtas currenti ſatis obvias: nam ex dictis ſatis erque elucidatur nullam talem exiſtere llibilitatis aſſiſtentiam, qua per ſingu- ſecula ad nos perveniat indubirata na- e Chriſtianitatis doctrinæ certitudo.

Coronidis loco, infallibilitatis falſita- clare exictæ fervidum animi candidi tum ſubjiciendum ducimus, ut, omni ciſtromate cujuſcunque occæcantis præ- dicji retracto, æqua rationis lance pen- tur. *Imo.* Romanos Pontifices ſive r ſe ſive cum Conciliis infallibilitatem tendentes, non tantum craſſi erroris,

ſed

ſed horrendæ impietatis arguendos
quod, hoc pacto, quorumcunque
rum rei fuerint, ipſum ſpiritum ſa
eorum autorem & ſautorem efficiam
Perſuaſionem vel fidem infallibilit
pud credulum populum, non tantu
quandam peccaminoſam hominum
latriam, ſed dirum homines in de
damnifero erroris tramite irretic
obdurandi decipulum.

CAP. VI.

De Autoritate Sacræ Scripturæ

CUM ex ſupra allatis, nec mir
rum nec infallibilitatis exi
nobis conſtet, proxime de tertio n
quo perveniat ad nos Chriſtianæ doc
certitudo inquirendum eſt, ſecundu
poſitum ordinem, hujus exiſtentia
in loco, probanda venit: Realiter
facto apud nos eſſe authentica Apo
corum virorum ſcripta, divina afflat
arata, & ſpeciali providentia conſe

t Chriſtianorum dogmatum, eo-
; divinæ originis aſſerendæ gratia
ubitanda monumenta: quod ut ë-
ter appareat, excipiantur quæ ſe-
tur poriſmata.

o: Hujuſmodi ſcripta dari, ipſa quæ
mmuniter audiunt ſcripta, luculen-
is, quibuſcunque non illotis mani-
& animis debite elucidatis ea revol
contigerit, præ ſe ferunt hac de re
honia: illis enim in iiſdem conſpi-
licebit plurimos divinitatis charac
, non alio quam ipſius Numinis
tu exarantium manus fuiſſe ductas,
ido indicanres. Quam potens &
us habetur ibi ſtylus? omni huma-
o fuco vacuus. Quam præalta my-
orum ſublimitas? Legum etiam æ-
imarum ſumma prudentia, aliis nul-
unquam adæquanda. Præmiorum
o ſponſiones, ut & pænarum inter-
ationes quas omnipotentiam ſolum-
lo penes eſt vel diſtribuere vel infli-
. Suaviſſima inſuper & maxime con-
unius in omnibus propoſiti harmo-

nia, non obſtante magna locorum
tantia, longo temporum intervallo, n
ma circumſtantiarum diſparitate e
qui ſacra Biblia literis conſignarunt.
randa denique ſcribentium integrita
nulla ad ſcribendum terreni emolu
ſpe commoti, propria identidem ip
ſphalmata ullis abſcondita eſſe non
runt. Hæc qui animo candido &
veniente illi divina illuminationis
rite perceperit, & apud ſe ſerio revo
non potens erit hæſitare quin vi ve
victus fateatur ſacra Biblia eſſe d
inſpirationis, ac proinde divinæ a
tatis ſcripta.

Verum. 2*do*. Ut maximæ oggan
um proterviæ obviam eatur ſacra
eſſe Theopneuſtarum & Apoſtoli
virorum ſcripta ulterius probatu
1*mo*. Nulla conſtituta Chriſtianoru
cietas hæc talia eſſe in dubium un
revocavit; ita ut ſemper & ubiq
propoſitiones habeantur convert
ego ſum Chriſtianus, credo ſacra Bibli
ſermonem DEI. 2*do*. Nullus adve

audaciæ provectus eſt, ut hodiernam
ſtram Tranſlationem, in aliquo eſſe
gni momenti articulo diverſam, ab
s antiquioribus exemplaribus quæ olim
primitivis Chriſtianis recipiebantur,
uſquam etiam ulla lex vel reipublicæ
Eccleſiæ recipienda ſanciverit: Quæ
iverſalis ex utraque parte conceſſio
nam certitudinis evidentiam ſubmini-
at ab omni vel civili vel Eccleſiaſtica
toritate independentem.

Quo magis proxime allati ratiocinii
es & nervi pateant liberiuſque ag-
ſcantur, annotandum. 1*mo*. Rem hic
æcipue eſſe de divina inſpiratione &
toritate novi Teſtamenti: Nam quod
divinam Teſtamenti veteris autorita-
m, illa in novo Teſtamento clariſſime
ſeritur & ſtatuminatur. Annotandum
o. Quod hæc propoſitio *hodierna ſcripta*
vi Teſtamenti ſunt Theopneuſtarum & A-
ſtolicorum virorum ſcripta, ſit propoſitio
firmans de re geſta cujus proinde unica
ra & externa probatio, indubitati teſ-
monii evidentiæ ſubnititur. Nunc hu-

juſmodi teſtimonium hic propediem
bis obvenit: Quodnam enim teſtim
um eſt minus dubitandum, & majo
videntiæ quam, cui concurrentibus v
ſuffragantur omnes, omnium tempo
& locorum homines, aliter licet ad
ſiſſimas ſibi invicem partes agentes.
in præſenti negotio teſtimonium eſt
mopere fide dignum; non tantum q
ſit univerſale, ſed ita univerſale, ut
ni exceptione ſit majus.

Nam 1*mo*. Licet quædam minus
quondam univerſalem fidem aſſecuta
propterea quod credulo aliquo tene
obducto ſeculo, furtim irrepſerint;
tamen hujuſmodi hic ſuſpicari fas
ſeculo enim admodum lynceo ſacra
blia, ab hominibus perſpicaciſſimis,
quam Apoſtolicorum virorum ſcr
amplexa ſunt, cunctis etiam inimicis
dentibus & invidentibus, qui ſi quid
poſturæ aut credulæ ignorantiæ ſubf
ſet, non tacuiſſent; ſed palam deteg
dum curarent. Et ratio evidens, h
multo labore aſſignabilis eſt qua

ſcri

ſcripta per ſingula ſecula ad nos incor-
ɾupte traducta fuerint; adeo nimirum
plurima erant examplaria, in varias ad-
modum linguas tranſlata; antequam ullæ
humanæ legis autoritate fuiſſent ſancita;
& exinde illæ tranſlationes per magnam
terrarum orbis partem, ita indies auctio-
es fuerunt redditæ; ut impoſſibile planè
evaſerit eas in aliquo magni momenti ar-
iculo ſignanter corrumpi absque inſtan-
anea manifeſtæ falſificationis detectione.

2*do*. Quanquam tantam habeat ineſ-
candi poteſtatem grande aliquod emo-
umentum; ut ad illud aſſequendum im-
pelli poterint aſtutiores, mendacium
quoddam iniquo eorum propoſito accom-
modatum efformare, illiuſque fidem
quam laté propagare: tacito tamen iſti-
usmodi decipnlæ artificio, non tantum
plurimum obſtaret diffuſa plebeiorum
hominum multitudo quorum omnium
hoc ſcire æque interfuerit: ſed illud diu
celandum & credendum eſſe numeroſa
inimicorum caterva, aſſidue in explioran-
do & opponendo invigilarintomnino per-
negare.

negaret. Quocirca cum tot cujuſvis ge
Chriſtiani ſemper & ubique ſacras &
turas ut Apoſtolicorum virorum ſc
recepiſſent & credidiſſent, inimicis c
hujus ergo eos nullius vel aſtutiæ vel
dulitatis arguentibus; hæc eorum
univerſalitas ipſiſſimis veritatis vi
tantummodo aſcribenda eſt.

3*tio*. Licet quædam minus vera
verſaliter fidem obtinuiſſe comperta
propterea quod leviuscula & minus c
muniter ingrata cenſerentur, ac id
nullius mentem ſubirent, de illis p
us diſquiſitionem inſtituere; ſed h
furfuris nullatenus eſt hoc quod ſ
Scripturis jam præ manibus hab
Continent enim, omnium calculo, ſ
Scripturæ res maximi momenti: Et q
ingrata & adverſa Ethnicæ præſerti
dolatriæ, dominanti quondam orbis
ligioni, exhibuerant dogmata, ac pro
quam acerrimos juxta ac potentiſſi
habuerant adverſarios per aliquot ce
nos annos: Neminem vel leviſſima
ratura tinctum fugere poteſt.

Si hujuſmodi univerſale, pro di
ſacra

crarum Scripturarum autoritate, testi-
onium, nulli jam ex perspecto objecti-
ni obnoxium, minus apud ullos etiam-
um valeat; illis necessum erit seipsos
mni omnium ante-actorum & Scripto-
m fide exuere, ac in imum scepticismi
rathrum detrusos, monstrosa humani
eneris spectacula præberi. Hi etenim
omunciones non tantum absurditatis
bsurdissimæ arguendi veniunt; sed tan-
uam horrendi miserrimæ confusionis in-
oductores ab omni humana societate
rcendi sunt: Nulla namque res gesta,
ulla unquam rerum gestarum monu-
enta, tam firma, tam valida,
am valida indubitati omnium testimonii
ultura, ac divina sacrarum scripturarum
utoritas, inniti probantur: quapropter
ulli ullam rem credenti dubium esse
oteſt, quin habeamus indubitata Apo-
tolicorum & divinitus infpiratorum ho-
minum scripta, ad nos usque speciali
providentia conservata. Atque hinc nul-
lo labore videre licet, quam non tantum
citra omnem necessitatem; Sed quam

noxium

noxium & pernicioſum ſit debita
crarum literarum originis certitu
eorum autoritatem vel Paparum co
liorumque decretis, vel principum
cujuſvis terrenæ poteſtatis edictis a
tam ſolummodo referre.

CAP. VII.

De Perfectione Sacræ Scripturæ

JACTO jam firmo divinæ ſacri co
autoritatis fundamento, proxime t
incumbit diſpicere num ſacrarum S
turarum codex ſufficiat quemlibet p
perſuaſum dare. *1mo.* De certitudin
vangelicæ doctrinæ. *2do.* De Arti
ejuſdem ad ſalutem neceſſarijs.

1mo. Cum ſacræ ſcripturæ ſint ind
tata Apoſtolicorum & cælitus inſpi
rum hominum ſcripta, quinam ſcrup
eſſe poterit de divina Evangelicæ doc
in ijſdem traditæ veritate? immo ex
poſita & probata Sacræ Scripturæ a
ritatis divinitate exurgit evidentiſ
demonſtratio veritatem Evangeliæ do

ctrinæ non infirmiori quam ipſius divi-
veracitatis columnâ ſuffulciri: nam
llis ſacræ ſcripturæ Apoſtolicis ſcriptis,
c Evangelica doctrina non ſolum indi-
atur & aſſeritur; ſed ibidem clariſſima
vinæ Omnipotentiæ & Omniſcientiæ
enomena primam Evangelicæ Doctrinæ
ditionem concomitantia ita narrata &
verata habentur; Ut non ſit quod diutius
morati teneamur, vel in *transferendis* huc
um rerum narrationibus, aut ex earun-
n conceſſione, in divina Evangelicæ
ctrinæ certitudine ulterius adſtruen-
; ni lucem ſoli fænerari videamur.

2do. Si ſacra Scriptura exhibius, ut dic-
n plenam Evangelicæ doctrinæ certitu-
em contineat inſuper debita perſpicu-
e omnia creditu factuve neceſſaria, hinc
rragabiliter admittenda eſt ſacra ſcrip-
a, tanquam vera & unica regula, ad
s de ſingulis Evangelicæ doctrinæ ne-
ſarijs articulis determinandos, omneſque
ijſdem contraverſias dirimendas: ſed
ram Scripturam, hunc in modum. *1mo.*
perfectam. *2do.* eſſe perſpicuam diſ-
cta probatione elucidabitur.

1*mo*. Ad Stabiliendam ſacræ ſcri
perfectionem in omnibus ad ſalutem r
ſitis ; primum argumentum a plenitu
inibi omnium rerum quæ cujuscu
Religionis fini inſervire videantur,
ducitur ; quod ut plena luce conſpic
1*mo*. In ſacra ſcriptura traditur ſu
Numinis notitia, infinita & perfecti
ſua natura digniſſima, 2*do*. In eade
betur plena de modo eundem colendi
lictis tantummodo qnibuſdam circu
tijs, condecentiæ & ordinis Regulæ
ta prudentia accomodandis] doctri

3*tio*. Indigitat ſacra ſcriptura omn
las internas qualitates, ut & externas
rationes (cum propriis eaſdem aſſeq
& præſtandi mediis) quibus quiſque
proſit, & divinæ naturæ conformis f
divinæ imaginis ſanctitatem ſuſcipia
Urget homines Sacra Scriptura op
mis præmijs, nec non pænis maxime h
dis ad ſummam voluntatis divinæ
vantiam. 5*to*. In ſacra pagina commo
tur expeditiſſima via, qua ad veram
tentiam ſerió agendam homines addu

rurſnm in divinum favorem admittantur eodemque conſerventur. Unde, ob ſpem æſtantiſſimi præmij, & liberationem a diſſima pæna diffundat eorum cerda gaudin juge & perenne.

Nunc ſi alij nulli religionis fines aſſignapoſſunt quam qui jam aſſignati ſunt, & nihil defuerit in ſacra Scriptura quod ad ſdem promovendos conducat; Ille, qui cræ Scripturæ in omnibus creditu factuve ceſſarijs denegaverit perfectionem; Eam opera ſeipſum omni humana ratione uere oportet. Si ullus alius ſit religionis is non memoratus, vel ſi Sacra Scriptuijſdem rité non inſerviat, palam ut pateciat, rogatus habetur, quilibet adverſa us: ſed quicunque hanc obtrectandi ovinciam ſuſceperit; neminem *Ponti*ciorum, ex capite eorum traditionum ſpicari liçebit: nam Romanæ Eccleſiæ, ſis Pontificijs non abnuentibus, traditionſunt tantum levioris momenti. Et quiusdam forſan facillimum foret monſtrare uasdam earum eſſe omnino extrinſecas, ec non alias cuicunque vero religionis fini

planè contrarias. Non eſt quod qui
in parte ſibi offendiculi vel ſcandali a
arripiat; propterea quod tenacior tra
onum propugnatio habeatur apud q
dam eruditione & pietate non parum
bres: neminem enim latet, quant
quam plurimi apud Judeos valuerit
brata Scribarum & Phariſæorum ob p
tem & eruditionem fama: nihilom
tamen ipſiſsimos Scribas & Phariſæos
rime exprobravit Chriſtus, quod divin
mandatorum obſervantiam iſtius
traditionibus irritam reddidiſſent
7. 9. 13. Satis belle aboletis mand
Dei ut traditionem veſtram ſervetis,
tum facientes Sermonem Dei tradi
veſtra quam tradidiſtis.

Tam alienum a veritate eſt, quod
fariæ doctrinæ plenitudo non ſit in
bus ſacris Scripturis ſimul ſumptis
enda: ut duriusculum videatur,
plenitudinem quibuslibet Evangeli
libris, a quatuor Evangeliſtis conc
tis denegare: Nam quum ab Evange
rum ſingulis inſtitutum fuerit, ut ip
dic

icant tituli, totum Evangelium conſcri-
ere, omnia nempe quæ novum fædus De-
m inter & homines conſtituunt, quid ſanc-
os Evangeliſtas moveret, miſsa facere ne-
eſſaria & multa tantum utilia eorum Scrip-
s inſerere; hujus modi profecto oſcitan-
a, in tanto tanti momenti opere, haud
llo ſapienti vel probo viro digna foret.

Sed ipſiſsima audiatur ipſorum Evange-
iſtarum verba. *Johaannes Apoſtolus. Cap.*
o. *Verſu*: 31. *Hæc autem Scripta ſunt, ut*
redatis Jeſum eſſe Chriſtum illum filium
Dei, & ut credentes vitam habeatis per
omen ejus. Unde liquido patet, homi-
em, credendo ea quæ ab Apoſtolo in ſuo
Evangelio ſcripta ſunt vitam eternam aſſe-
uturum eſſe: ſed ad vitam eternam aſſe-
uendam non tantum miraculorum narra-
io; verum etiam totius de Chriſto ne-
eſſariæ doctrinæ traditio requiritur. Paulo
ero plenius Lucas in prefatione ad Evan-
elium ſuum. *Quoniam multi conati aggreſſi*
unt componere narrationem earum rerum qua-
um plena fides nobis facta eſt prout tradide-
unt nobis qui a principio ſpectatores ipſi & mi-
niſtri

nistrì fuerunt sermonis. Visum est etiam m
omnia alte repetita penitus assecuto, ord
illa ad te scribere, præstantissime Theop
ut agnoscas earum rerum veritatem quas
ditione accepisti. Ex quibus verbis c
liquet Lucam assecutum fuisse omnia
ab oculatis testibus & primis sermonis
nistris fuerant tradita. 2*do.* Eundem
eam eadem omnia ad Theophilum scri
se : unde non minus evidenter sequit
Evangelio a Luca conscripto totam ha
Evangelicam doctrinam ; quod & dis
verbis ab ipso Evangelista asseritur
1. *vers:* 1. *Apost: Act: Primum quidem*
brum confeci de omnibus quæ cæpit Jesu
cere & docere. Ubi, secundum ipsos
ficios, omnia saltem principaliora & ne
aria intelligenda sunt ; & eo magis q
multa minoris, vel utilitatis, vel neces
tis sint ab eo annotata. *Preterea* totam e
gelicam Doctrinam in veteri testame
obscurius licet, contineri docet Apost
Paulus: nam *Cap:* 20. *act: Apost: vers:*
at, se non subterfugisse quo *minus annu*
aret omne Dei consilium & *Cap:* 26. *vers:*

non quicquam extra ea dixisse quæ Prophe-
ac Moses futura prædixerunt, Apostoli
rba sunt magis dilucida quam ullo ege-
t Oedipo interprete. Nullius vero hinc in
entem veniat, hujus aut illius sacrarum
erarum libri pertectionem, aliorum ne-
ssitati vel utilitati derogare: nam uni
demque rei in diversis libris repetitæ, vel
mior probatio, vel clarior enucleatio, vel
mplior circumstantiarum narratio, aut
enique specialior quibusdam casibus ac-
mmodatio illa repetitione obvenire po
st.

3*tio*. Sacræ Scripturæ perfectio confir-
atur ex hoc, quod nihil pro articulo fidei
mplexandum sit cujus veritas divinæ au-
ritati non innitatur: huic enim limitati-
ni Apostolorum Doctrinam restringen-
am fuisse docet ipse Christus; dum po-
estatem & autoritatem docendi illis im-
ertiret. Mat: Cap: 28. Vers: 19. 20: *Pro-*
ecti ergo docete omnes gentes, docentes eos
rvare omnia que mandavi vobis. Unde
atet, nullam penes esse Ecclesiam, vel
uorumcunque hominum cœtum quælibet
prolubitu

pro lubitu docere: Nam ſic poteſtas A
tolorum poteſtate amplior concedere
pro cujus autoritate evidens diploma
litus ſignatum producatur oportet. E
quemlibet fidei articulum divinitus ſa
tum eſſe expedit, ita illam autorita
clare dignoſcendi largienda eſt facu
Divinæ enim bonitati vix congr
videtur, illius rej neceſſario exigere fi
cujus claram cognitionem adipiſci
conceditur: ſed nullam aliam patere v
ad certam & ſolidam de divina cujuſv
dei articuli autotitate perſuaſionem
quendam, quam per divina ſacrarum
turarum oracula evincunt paulo ſup
allata argumenta. Quocirca ad unica
cræ ſcripturæ trutinam, quanti ſit po
ris quodlib:t oblatum fidei dogma
penſitandum eſt. Ac propterea ſacra
tura tanquam completa congeries o
um quæ creditu factuve ſint neceſſari
proculdubio agnoſcenda.

4to. Scriptura vel ſcriptio eſt cer
mum cujuſcunque rei veritatis phyla
um. Exod: Cap, 17. Vers: 14. *in ſcribe*
Monumen

onumentum *libro*, ubi ſcriptionem indi-
tur optimum eſſe memoriæ juvamen.
ap: 19. Vers: 23. ait. *O ſiquis daret, ut*
riberentur ſermones mei, quis daret ut in
bro exſculperentur. & *David Pſal:* 102. 18.
onſcribatur hoc in generationem poſteram.
no. ipſe Deus. Jeſchali: Cap: 30. Vers.
in ſcribe hoc tabulæ apud eos, & in libro
ara ipſum ut ſit temporibus ſequentibus in
mpiternum uſque in ſeculum.

Huic potiori ſcribendi certitudini ſuf-
agatur tota humani generis ſoboles: ubi-
ue enim experientia compertum eſt ſapi-
tiſſimos quoſve ea literis mandaſſe, quæ
aximi momenti fuiſſe dijudicarunt. At:
ue hinc eſt, quod conciliorum Canones,
ebiſcita, ac ſenatus conſulta, accurate
oud omnes ſcribantur, & ſcripta diligen-
r aſſerventur. *P*ræterea quanquam Judeis
dhuc paucis & longævis (frequentioribus
ſuper tunc temporis revelationibns largi-
s) ſuffecerit patrum filiis divinæ volun-
tis traditio: attamen cum in immenſam
entem excreverint Judei; non *Moſis* enar-
tioni nec ſacerdotum & populi ejuſdem

 traditioni

traditioni concredendam fuiſſe ſtabil
revelatorum ſtateram autumavit div
Numinis *Sapientia* : Sed illam officior
ſtateram, manu *Moſis* exarandam in p
cepto dedit, quo certius innoteſceret &
cerdoti & populo de ſingulis ipſorum o
cijs Divina Voluntas. Secundum ill
Jelchali. Cap: 8 Verſ: 20. *Legem*
Conteſtationem conſulunto an non loquun
in ſententiam illam cuicunque eſt lucis ſcin
la. Idem indigitat ipſe *Moſes*, *Deut*: c
4. *Verſ*: 2. *Ne addite ad verbum i*
quod ego præcipio vobis: *neque detrahite*
eo. &c. Hinc firmiorem Canonis in li
Moſaicis certitudinem (cum *Prophetar*
gloſſematis & ſpecialioribus quibuſd
pro re nata applicationibus) corroborat
dedit Dominus noſter *Jeſus Chriſtus*. J
Cap: 5. Verſ: 47. *Quod ſi ſcriptis il*
non credetis, quomodo verbis meis crede
Luc: Cap: 16. Verſ: 31. *Si* Molen
Prophetas non audiunt, ne ſi quidem quiſpi
ex mortuis reſurgat perſuadebuntur. Et
poſtolus *Petrus* Epiſt. ſecunda. *Cap*:
Verſ: 19. Dicit ſacram veteris Teſtam

Scripturam, prophetiam esse ulla miraculo-
visione, etiam illa transfigurationis supra
ontem habita, multo certiorem. Et
hristus ac ejus Apostoli quaslibet traditio-
s in sacris Scripturis non memoratas,
mper & ubique tanquam falsas & erro neas
probarunt. Ex his Præmissis sequitur
inime coacta aut invita con-
usio, omnes nempe necessarios fidei Arti-
los vel in sacris Scripturis contineri, vel
iquod saluti necessarium, istiusmodi cer-
tudine esse destitutum, quam ut propri-
m & idoneam in rebus magni momenti
æsupponit Deus, quamque in rebus secu-
ribus communiter homines exigunt, &
udei de facto pro Doctrina *Mosaica*
abuerunt.

CAP. VIII.

De Orali & practica Traditione.

CONTRA necessitatem scriptionis, ad
conservandam per singula secula, di-
inam Religionis institutionem, novitor

obtenderunt quidam, debitæ certitud
ſufficere oralis & practicæ traditionis in
fectibilitatem : ſed fruſtra ; nam Ora
& practica ttadito, vel eſt indefectib
ratione divinæ alicujus promiſſionis, qu
quam omnis rationis expers ſit, ſuper
indicatum fuit ; vel ex capite ipſiſſimæ
ralis & practicæ traditionis naturæ, qu
innuere videntur placiti hujus patroni.
hujus inſulſi ſatis dogmatis falſitas
parebit.

1*mo*. Novitium hoc dogma non tan
totam ſacram Scripturam inanem & mi
utilem reddit ; ſed divinis illius Script
bus palam contradicit : nam illi certio
doctrinæ Chriſtianæ certitudinem præci
um ſibi in ſcribendo ſcopum propoſuer
ac proinde doctrinam Chriſtianam abſ
ſcriptione, oblivioni vel corruptioni eſſe
noxiam, eos exiſtimaſſe ſupponend
eſt. In hunc finem conſulatur Evangel
Lucas. *Cap.* 1 *vers.* 4. *Ut agnoſcas ea
rerum veritatem quas traditione accep*
hic ſumma cum perſpicuitate innuit Ev
geliſta ſcripturam eſſe modum tranſm
ten

di christianam doctrinam omni orali alicunque traditione certiorem: nam si provinciam non assumpsit Evangelista neophilum docendi ullam christianæ doc-næ particulam, cujus cognitionem non us assecutus fuerat: sed illum tantummo- scriptis suis certiorem faciendi, de ijs in ibus jam eruditus erat. ipsa Evangelistæ rba sunt omni illustratione clariora *Ut noscas* &c. & si scriptura vel Scriptio A-stolorum temporibus fuerit necessaria ad nsmittendam in alios cum certitudine E-ngelicam doctrinam; multo magis, A-stolis defunctis, ejusdem existit necessi-: tunc enim, inspiratis submonitoribus orte sublatis, verisimilius est professores hristianæ doctrinæ oblivioni & corrupti-i proniores fore. Et quanta sit necessi-s, in quacunque re, labili hominum me-oriæ scribendo suppetias ferre, latet nul-s. Illamque etiam quoad Evangelicas eritates indicat Apostolus Petrus. *Epist: Cap. 1. vers: 12. 13. Quapropter non egligam vos de ijs semper commonefacere, amvis peritos & stabiles in præsenti veri-ta-*

te

re &c. & *vers:* 15. ſed ut ſtudebo, *Ut ſ*
inde poſſitis poſt exitum meum horum men
nem facere. Quamobrem quum memo
juvamen Apoſtolo fuerit ſcribendi ſcop
illum ſuppoſuiſſe oportet abſque ſcript
eſſe minus Evangelicæ doctrinæ tenace
ſed ne ſuggerat quis, non Scripturæ ſed
ditionis neceſſitatem intellexiſſe Apoſtol
qua profeſſorum memoria juvetur; vi
liceat ipſum objectioni obviam eun
Epiſt. 2. *Cap:* 3. *vers:* 1. *haſce jam*
ras vobis literas ſcribo, dilecti, quibus ſi
ram veſtram mentem per ſubmonitionem ex
gefacio.

Huic enim firmiori ſcriptionis certit
ni nequaquam adverſatur Apoſtolus
lus in ſua ad Theſſalonicenſes exhor
one *Epiſt:* 2. *Cap:* 2. *vers:* 15. *perſta*
retinete traditam doctrinam quam edocti
& per ſermonem & epiſtolam noſtram.
enim aliud nihil erui poteſt quam Eva
licam doctrinam primitus, tum ore,
ſcriptura traditam fuiſſe: non vero q
dam ejuſdem veritates Scripturæ fuiſſe
datas, alias autem ore tantummodo pr

s. Immo quid in hiſce Apoſtoli verbis
bſtat, quominus omnes Evangelij verita-
es prius ore prolatæ literis poſtmodum
onſignarentur.

2*do.* Indefectibilitas prædictæ *traditio-*
is dependet a veritate admodum fallibili
arum ſuppoſitionum, quarum vel proba-
ilem certitudinem nunquam aſſequi licu-
rat: nam 1*mo.* in hunc finem ſupponen-
um eſt, memoriam eſſe adeo fidelem &
nacem ut eam fugere nequeant res quan-
uam numero plurimæ cujus generis reve-
tæ veritates ſunt. 2*do.* homines habe-
e ſemper talem ſubacti judicij cautelam,
uæ inter explicandum, rej explicandæ
mnem vel additionem vel detractionem
moveat, in rebus potiſſimum difficiliori-
us ac ſublimioribus naturæ ut quibuſdam
hriſtianæ doctrinæ articulis contigit. 3*tio.*
ummum candorem nullius mali propoſiti
ravitate conſpurcatum, quo prohibeantur
tofeſſores ab ulla Evangelicæ doctrinæ,
el detrahendo vel addendo, immutatione:
harum ſuppoſitionum, quibus innita-
ur prædictæ *traditionis* certitudo, quæli-
bet,

bet defuerit vel defectibilis ſit; illico ta illa *Oralis & practicæ traditionis* fabric at âllatas ſuppoſitiones defeciſſe, defice & defectibiles eſſe, quis eſt adeo præfric frontis qui negaverit?

Obtendunt quidem, 1*mo.* Hujus tra tionis patroni, ſumma præmia in altera ta ſperanda, ut & diriſſimas pœnas ibid timendas, vincula eſſe fidelitatis ſatis lida, quibus veritati doctrinæ primi traditæ aſtricti teneantur profeſſores. omni ratione vacuum eſt hoc ratiocini quaſi vero, quicquid exiſteret, pro cu exiſtentia ratio aliqua aſſignari poterit, quaſi homines ſemper illud agerent, qu ab illis actum fuiſſe ipſorum plurimum tereſſet. Tanta eſt hic falſitatis eviden ut nulla operoſa egeat refutatione: Si juſmodi concludendi modus invaluerit, pro vero haberetur; Cur tunc antediluv ni *Adami* poſteri, puriorem illius doc nam ita oblitam corruptam & depravata reddidere? Quamobrem apud poſtdilu anos, *Noachi* doctrina adeo exolevit? qu cauſæ erat quod *Scribæ* & *Phariſæi*, Salv

oris noſtri tempore, inſtitutionem *Moſai-*
am, in tantum corrumperent & exinanirent?
uid ſuſpicari licet? quod inter Chriſtia-
os, primævis Apoſtolorum & Apoſtolico-
um virorum temporibus, tot ſuborti ſint
on tantum putidi hæreticorum errores:
ed etiam Orthodoxorum de rebus levior-
momenti contentiones debito acriores.
t ſeculis proxime inſequentibus quam late
raſſatus eſt Arrianiſmus, quantumque pul-
erem inter ſelectiſſimos alioquin viros
xcitarunt Millerianiſmus, paſchatis obſer-
atio, rebaptizandi ritus. In hiſce omni-
us, quoad alterum mundum habuerunt
ucceſſivi traditores, ſummam ſpem & max-
mam formidinem, quæ illorum occulis
ilucide ſatis obverſabantur. Præterea ſi
pes & formido præmiorum & pænarum
n altero mundo adventantium, infallibili-
er homines à doctrinæ corruptione coer-
eret; cur non etiam à morum pravitate;
æc non minus quam illa, eſt immortalis
nimæ ſaluti damnifera: Sed quis eſt qui
uſit affirmare, Eccleſiam Romanam præ-
ictorum vinculorum virtute à vitiis eſſe

coercitam, & ſi non ſit illorum ope à v
coercitam, nihilo magis ab errore : H
namque & illius eſt par ratio : Quid c
ab ullo errore teneat pravos homines
ex eo illis exurgeret grande aliquod c
modum & potentes ſint ad eundem
pugnandum ?

Obtendunt 2*do*. Prædictæ *Tradi*
fautores, iniquum eſſe, Romanam Eccle
erroris arguere, ni autores & tempora
uſmodi erroneæ innovationis nomin
aſſignentur. Sed 1*mo*. Regerere licet, ſ
admittendum foret, tunc, tum *Ethnici*
Judei, contra ipſum Chriſtianiſmum
triumphantem, ſatis cauſam pro ipſ
traditionibus egiſſent. Reſpondetur,
Nullam eſſe neceſſitatem ſpeciatim in
tandi authores alicujus erroneæ innov
nis, quæ furtim & gradatim irrep
nam tales innovationes dari, quæ, ut
fluvius, ab ortu obſcuro & minime
originem traxerint, & lata ſe inunda
extenderint, citra omne dubium eſt.
enim Judeorum traditiones comprob
idemque à Servatore noſtro ſignifi

Mat. 15. 25. 27. *Quum autem dormirent homines, venit inimicus & ſevit zizania inter triticum & abiit* &c: Et hunc in modum irrepſiſſe Romanenſium tiaditiones montarunt multi, inter alios Morneus in Myſterio iniquitatis, & Rivelus in ejuſdem defenſione. 3*tio*. Reſpondetur, quicunque fuerint in Romana Eccleſia, Chriſtianæ doctrinæ primi innovatores, vel quocunque modo illæ innovationes irrepſerint, & in tam altum tandem faſtigium excreverint, abunde ſufficit ſi evidenter probetur, Chriſtianam doctrinam in Romana Eccleſia jam corruptam & innovatam eſſe: Inde enim non tantum fallibilitas, ſed falſitas *regulis & practicæ traditionis* elucebit. Hujuſmodi corruptionis & innovationis indicium eſt hoc, quod Romana Eccleſia doceat & propugnet doctrinas contrarias ſacris Scripturis, quas ipſi Romanenſes tanquam divinas traditiones recipiunt; Sunt hujus furis inter multas alias, Religioſus imaginum cultus, Calix in Cœna Dominica populo denegatus, precum formulæ in ignota lingua, coactus Clericorum cælibatus,

Clericorum exemptio & immunitas a
toritate civilis Magiſtratus ; hæc &
peculiaria Romanæ Eccleſiæ placita
ex diametro voluntati divinæ in
Scripturis opponantur, nullos fugere p
qui, vel per tranſennam, illa ſacræ
næ oracula conſuluerunt. Inſulſum
eſt eorum conamen, qui quod infal
veritati oppoſitum eſt, intallibilis
veritatis Lydium lapidem, & norma
litariam conſtituere annitantur, ac ſi e
vitate rectitudinem, ex tenebris luce
cere fas fuerit. Non eſt procul du
pinandum ullatenus ſapientiæ & bo
divinæ congruere, ut homines in re
ma æternæ eorum ſalutis ineluctab
dubij & hæſitantes teneantur : Sed h
cunque abſonum, evitandum non
profeſſores, hac in re, ab hariola
deceptorum & decipientium virorum
jecturis tantummodo dependere opo
Prebæant ſe traditionum fautores,
lubeat, eorundem tenaciſſimos: N
men multis paraſangis parem pro illis
tudinem, ac quilibet poterit, & nos de

ſuperioribus paginis, pro ſacris Scripturis exhibuimus, potentes erunt. Quocirca, profligato jam *Oralis & practicæ traditionis* commento; maneat apud omnes ſacra Scriptura quoad omnia ad ſalutem neceſſaria, tanquam unica, & omnibus numeris perfecta, Divinæ veritatis regula.

CAP. IX.

De Perſpicuitate Sacræ Scripturæ.

PERFECTIONE Sacræ Scripturæ paulo ſuperius ſtabilata: num debita perſpicuitas reſpondeat ejuſdem perfectioni, proxima in nos indagandi cura devolvitur: abſque enim debita perſpicuitate non capax foret ſacra Scriptura nos certiorandi de divina Evangelicæ doctrinæ autoritate, ejuſque ſingulis articulis. Quo clarius ergo, in omnibus ad ſalutem neceſſario requiſitis, talis innoteſcat perſpicuitas, ſubacti cujuſcunque judicij arbitrio permittuntur ſequentes paragraphi.

1*mo.* Non licet ſuſpicari, Deum ex di-

vinâ

vinâ ejus bonitate, ab hominibus nec
rio & abſolute exigere, quod nulla ind
tria penes eos ſit præſtare : at ſi exige
Deus illius fidem & præſtationem, c
notitia ita in profundo puteo deliteſce
ut nullo labore exantlanda foret ; T
demandaret Deus, quod omnibus crea
rarum ſuarum viribus impar exiſteret,
illud factu neceſſarium conſtitueret qu
cognitu abſolute impoſſibile eſſet, ſed
ſit blaſphemia dicto; hoc enim maxim
Dei bonitati impingeret injuriam: Q
propter, cum ſacra Scriptura ſit unic
doctrinæ ad ſalutem neceſſariæ pandec
(ut ſuperius indicatum & probatum e
quamcunque contineat hujus neceſſit
doctrinam, rite ſciſcitanti oportet il
obviam eſſe & perſpicuam.

2*do*. Non tantum præcedens argum
tum, ab invicta ratione petitum, ſacræ Sc
turæ, in omnibus ad ſalutem neceſſa
requiſitis, perſpicuitatem evidenter conc
dit: Sed aliud inſuper ab indubitat
praxi & experientia deductum, illas
intelligibiles, in ribus ad minimum d

s, clare evincit. Praxis de qua ſermo unc habetur eſt hæc, quod nempe ab om- bus promiſcue, annuente divino mandato, ctæ ſint ſacræ Scripturæ; Quorſum ſent legendæ ſi non fuiſſent intelligibiles. anc praxin apud Judeos non tantum per- iſſam, ſed divinitus mandatam fuiſſe in- icant non pauca ſacrarum Scripturarum oca. *Joh:* 5 39. *Scrutamini Scripturas, ia vos videmini vobis in ipſis vitam æter- am habere: Et illæ ſunt quæ teſtantur deme.* et; 2. 1. 19. *Et habemus firmiſſimum illum rmonem propheticum: Cui bene facitis od attenditis.* Act: 17. 11. *Iis autem udeis qui fuerunt Theſſalonicæ fuerunt iſti ge- roſiores, ut qui receperint ſermones cum om- i alacritate quotidie examinantes Scripturas n hæc ita ſe haberent.* Timoth: 2. 3. 15. *eque a puero ſacras literas noviſſe quæ te poſ- unt ſapientem reddere ad ſalutem per fidem uæ in Chriſto Jeſu.* Eandemque praxin acras Scripturas legendi, apud primitivos Chriſtianos invaluiſſe teſtantur ipſæ ſacræ cripturæ: Apoſtoli enim, omnibus pro- miſcue Chriſtianis ſuas Epiſtolas Scripſe- runt.

runt. Rom: 1. 7. *Omnibus qui Romæ e dilectis Dei vocatis ſanctis.* Corinth: 1. *Eccleſiæ quæ eſt Corinthi ſanctificatis in Chr Jeſu vocatis ſanctis cum omnibus qui invo nemen Dei Jeſu Chriſti quovis loco.* Cori 2. 1. 1. *Eccleſiæ Dei quæ eſt Corinthi cum ſanctis omnibus qui ſunt in tota Ach* Unde non hæſitanter concludendum eſ poſtolos ſibi in Scribendo propoſuiſſe ſcripta ipſorum ab omnibus promiſcue gantur, ſimul & intelligantur. Et cum poſtolus Petrus. 2. 1. 12. 13. & 3. 1. piſtolas ſuas eo fine ſcripſiſſet, ut quili Doctrinæ Chriſtianæ, poſt obitum ipſiu larum epiſtolarum comonefactione, me riam retineat; quomodo hoc præſtand foret, ſi minus illæ epiſtolæ lectæ & rellectæ fuerint. Cumque Apoſtolus hannes Evangelium ſuum. 20. 31. Sc ſiſſet ut credant homines Jeſum eſſe Ch ſtum filium Dei, & ut credentes vitam ha ant per nomen ejus. An non omnib quorum intereſt credere, & credendo tam æternam aſſequi, licitum eſt, illud vangelium lectum & intellectum hab

Pr

æterea, hanc praxin legendi ſacras Scrip-
ras, apud omnes promiſcue, per ſexcen-
s a Chriſto annos perduraſſe, nemini fas
in dubium revocare ; Sin, in contrari-
n, claras & appoſitas protulerit inſtanti-

Nunc, cum & ratione & experientia
mprobata ſit ſacri Codicis perſpicuitas ;
icunque contra hujuſmodi evidentiæ ve-
atem diſputare voluerit, ex veterum ſen-
tia caſtigandus eſſet: non tamen deſunt
i hanc ſacræ paginæ perſpicuitatem im-
gnare audeant, eo ipſo fortaſſin quod ab
nni ſeculari poteſtate ſe immunes eſſe
tent : ſed procul dubio grande inſuper
quod emolumentum ſubeſſe oportet,
od illorum hominum oculos occæcatos
eat; vel potius eos in pravitate alios oc-
candi obdureſcat : & tale quidem ijs,
c facinore, obvenire emolumentum, ſa-
perſpectum habetur : hoc enim pacto
enit ; ut lucroſi eorum errores, ignoran-
nebula obducantur & occultentur ; quo
nus homines eorum falſitatem percipi-
t: alioquin enim multæ illorum piæ

fraudes, nec diu fraudes forent, ne
tatis ſpeciem ulterius retinerent:
quamprimum ſuborto ſacræ Sctipru
detecta fuerit grandis illarum im
omni propediem fraudandi arte priva
Sed ut hæc genuina ſacris Scriptur
ſpicuitatem denegandi ratio minus a
at; ſpecioſum ſatis, obſcuritatis erg
mines à ſacrisScripturis arcendi præ
comminiſcuntur, maximam quippe
mines charitatem; ne rudi laicorum
num inſcitia pervertatur ſacra
tura, & perverſa, in pernicioſa ani
mortali dogmata eos proclives adi
innuere videtur Apoſtolus *Petrus* 2
3. 16. Sed quamquam vera Chari
optimo jure, magni apud omnes po
fucata tamen & fictitia, & quicquid
perſtructum ſit, rejiciatur: Qua
inane charitatis nomen, in præſent
tio, jactetur, apparebit.

1*mo*. Qui homines, a ſacrarum lit
lectione, ad periculum æternæ pere
evitandum, arceri volunt; eos ſumm
credulitatis, vel oſcitantiæ ipſos Ap

angeliſtas arguere neceſſe eſt. nam iſ-
fine, ut ſupra probatum ſcripta ſua
runt, ut ab omnibus promiſcue legan-
imul & intelligantur & ſi legendi, &
ctorum notitiam aſſequendam anni-
i fructus ſit adeo mortiferus & perni-
s; hinc Apoſtoli & Evangeliſtæ e-
horreſco referens, non ſalutis ſed
itionis miniſtri. Apage iſtiuſmodi
itatem quæ cum cruciatu conjungi-

lo. Si verum & magnum alicujus rej
modum, proterea quod quibuſdam
ccidens fuerit noxium, rejiciendum
tunc non expediret ſolem lucere, ne
entibus officiat gratum alioquin & pla-
m ejuſdem lumen. Tunc ſterilitas ter-
juſdem fertilitate potior habenda fo-
quod uberes illius fruges ebrioſis &
ſis ſint plurimum damnoſæ. Eadem-
ratione altum de ipſo Evangelio ſilen-
injungendum eſſet, quia Evangelium
tantum ſcriptum, ſed ore prolatum,
tis, ipſorum pravitate ita factitante,
vitæ aliquando ſed necis & dirioris

perditionis sit ministerium. Ipse Apos
Petrus qui illiteratorum & minus stab
hominum, ad difficiliora in sacris S
turis depravanda, pronitatem speci
annotaverat, diserte tamen affirmat se
olas suas eo intuitu scripsisse, ut apud
libet Christianos vigeat Christianæ
trinæ memoria & reminiscentia: sed
Apostolo fuit in proposito, ni illæ epi
lectæ & intellectæ fuissent, nunquam
quendum foret.

3tio. Si tantum sit apud homines i
sorum perniciem, sacras Scripturas o
rundem obscuritatem detorquendi pe
lum; tunc illi qui sæpius & pejus a
detorquendas promores se exhibuerun
illarum lectione speciatim arcendi es
at ex horum numero extitisse non indo
tantum laicos; sed literatissimos quos
scholarum antistites expertus est C
Christianus. Et rudium hominum de
non longius quam in ipsorum perniciem
plurimum progrediuntur, dum vesana
tiorum commenta venenatam suam co
gionem longe lateq; diffundunt. Ort

& propagationem cujuſlibet hæretici & peſtiferi dogmatis, Chriſtianum Orbem infeſtantis, ab impurgatè eruditi cujuſdam cerebro, & aliorum id genus vafritiâ ac præſtigijs, proveniſſe norunt omnes, quod quidem, non eruditioni, ſed pravitati ementitâ eruditione ſuffultæ, imputandum eſt.

4to. Quorum quæſumus, piorumne an impiorum hominum ſalute, in prohibenda ſacrarum literarum ob illarum obſcuritatem, perlectione, conſulere vult Romanenſium charitas? Si impiorum, res eſt non præſtanda; hujus enim generis, non tantum ſunt illiterati, ſed, proh dolor, multi non parum literarum gnari, quibus cum privilegio ſactas Scripturas revolvendi conceſſa eſt facultas: Sed cujuscunque ſint ordinis profani homines, ſive idiotarum ſubſellia, ſive doctorum erectiores cathedras occupantes, non tantum ſacris Scripturis, ſed illarum elucidatioribus gloſſematis abuti poſſunt. quid enim non licebit audaculis iſtis & nefarijs hominibus omnia Pietatis repagula perrumpentibus? an impuris

puris illorum phantaſmatis obſtabit con
ta ullius hominis infallibilitas cum ad
ſam tremendi Numinis infallibilitatem n
contremiſcant. Si ex altera parte prob
rum & ſalutem candide exoptantium ſal
conſulatur, alia offert ſe via, qua illi m
lioris indolis viri, privilegio ſacram pa
nam legendi quam liberrime ijs conce
optatam ſalutis metam attingant: ut en
iſtiuſmodi pervicacis in pervertendis ſac
Scripturis ingenij, ſuſpicione non ſunt aſp
gendi; ita nec ignorantiæ culpa, eaſdem
ſano ſenſu detorquere, ijs poſſibile exiſt
ſi modo, tribus regulis rationi obvijs, c
ſervatu facillimis, & debitam ex even
certitudinem ſpondentibus, morigeros
præbeant. 1*mo*. Quod obſcuritatis ve
mine obductum appareat, piâ quâ de
humilitate, prætermittatur. 2*do*. Nulla
illius rei quæ non clare percipitur, tena
tas, talis præſertim quæ indubitato Cha
tatis Officio adverſetur, & hujus & illi
ratio ſatis evidenter patet: nihil enim p
articulo fidei admittendum eſt, de quo d
vina voluntas non ſit credenti debitè po

ſpect

pecta. 3*tio*. Nemini liceat ullam ſacris Scripturis affigere gloſſam, quæ non ſit conſentanea clariſſimis earundem teſtimoniis, illos articulos confirmandi gratia adductis, quæ apud omnes Chriſtianos communiter fidem obtinent, ac qui ſpecialim in Decalogo, ſymboloque fidei, ut vulgo audit, Apoſtolico, & Sacramentorum doctrina ab omnibus conſtitutis Eccleſijs agnita, continentur, tot ex ſacris ſcripturis ad dictos articulos clare ſtabilendos eruenda eſſe teſtimonia negabit nullus: Si quis vero, pervicacia non ferenda, hoc negaverit; eum tantæ pervicaciæ reum, maximo ſuffundat pudore concurrens omnium de illorum locorum ſenſu ſuffragium: Quid enim præter ipſiſſimam locorum evidentiam, hominibus adverſantium alioquin ſententiarum fautoribus idem de iiſdem ſentiendi facultatem concederet. Prædictæ regulæ animitus amplexæ, & ſerio ad praxin reductæ, quemcunque piæ indolis hominem ab omni perverſa ſacrarum literarum diſtortione munitum & ſalvum reddent. Et inſuper debita appoſitorum mediorum ope adhibita, non

divina

divina modo neceſſariarum, ſed & mul
ria utilium veritatum notitia, eum, a
vante divina gratia, imbutum eſſe effic
Huic plenis buccis ſuccinit multorum e
pericntia corda ipſorum ſacro gaudio ſu
ter perfundens.

CAP. X.

De utilitate & neceſſitate Publici Miniſte

PErſpicuitate ſacræ Scripturæ, perfe
oni ejuſdem reſpondente, jam evi
non eſt quod quis dubius ambigat
anxius hæreat, de ullo neceſſario Chri
næ veritatis articulo, audiat tantumm
illam Iſchah: vocem ad fontem verit
ductricem. *Cap*: 8. *verſ:* 20. *Legem*
conteſtationem conſulunto, *&c*: Sed fo
objiciet quis, hanc ſacris codicis adeo p
fecti & perſpicui ductum, ſupervacane
reddere publicum paſtorum miniſterium
Chriſto ipſo inſtitutum. Ad hanc ergo
jectionem diluendam; publici Miniſte
divina autoritate ſanciti ſummam, non o

ſtan

ıte ſacræ Scripturæ perfectione ut & per-
cuitate, utilitatem & neceſſitatem paucis
ſtringemus.

ı*mo.* Tametſi maxima cum perſpicuita-
perfectio ſacris Scripturis, ut par eſt,
ıcedatur; non imminutior tamen hoc
to publici Miniſterii vel utilitas vel ne-
ſitas. Nam ı*mo.* Abſque ſacro Mini-
ıio, cultus Religioſus (Deo, jure optimo,
ıitus & cultoribus pietatem excitandi &
gendi gratia apprime utilis) ita qua de-
ſolemnitate peragi non poteſt. 2*do.*
ſque eodem paſtorum Miniſterio nulla
et licita ſecundum Chriſti Inſtitutionem
cramentorum diſpenſatio; nec debita in
tibus Chriſtianis diſciplinæ clavium
rſura. 3*tio.* Sacrum Miniſterium ad
eriorem veritatum cognitarum utilitatem
omovendam. Summopere conducit. ı*mo.*
as Solemnius proponendo, ac pungenti-
appoſitis argumentorum incitamentis
gendo: quo minus hominum memoriam
giant, ac illarum vividam fidem, & a-
orem fervidum magis perſentiſcant. 2*do.*
pportune ſub miniſtrando, generaliorum

veritatum practicam applicationem, ſ
ſpecialiori cujuſlibet Chriſtiani conditi
rite accommodetur. Quantum hæc C
cia omnium Chriſtianorum interſint
quantum optanda illorum præſtatio pe
liari hominum (qui in pietatis & liter
ræ diſciplinis educati ſunt) ordine ind
ar: probi cujuſcunque judicio relinquim

2*do*. Requiſita Chriſtianæ doctrinæ
titudo ſacris Scripturis innixa. 1*mo*.
lem ſacrarum Scripturarum perſpicuita
non poſtulat, ut cuicunq; hebetioris i
nij pateant, primo quoque intuitu, om
neceſſarij fidei articuli: ſufficit enim
homines mediocriter perſpicaces, de
mediorum ope, & ſeria animi applicati
illos ex ſacris literis elicere poterint;
que digerere in fidei ſymbola, catechiſ
&c: Ita ut cujuſlibet articuli veritas evi
tiſſimis ſacræ ſcripturæ Teſtimoniis in
a quolibet intelligente viro conſpicia
Huic rei Romanenſes adverſari non ſu
camur: nam cum de Canonibus Conci
rum, & *P*aparum decretis agatur; ipſiſ
ipſi incedunt via, ex illis, nempe, in u

vulgi, extrahendo obvia quædam compendiola. Quod cum ita ſit, quinam magis idonei ad tale munus ſubeundum? quam iſtiuſmodi, in quos, ſpecialiori nomine, Theologiæ Operam dandi provincia devoluta eſt. 2*do*. Ad Chriſtianæ doctrinæ certitudinem ſtabiliendam; talis vel fidei articulorum, vel eorundem ex ſacris literis probationum evidentia non requiritur, quæ omni ſupeſedeat explicationi aut illuſtrationi, quam aut materiæ ſublimitas, aut phraſis vel vox aliqua, quibuſdam ſaltem in re literaria patum verſatis minus nota, efflagitant: Nam hoc ipſiſſimum ab ipſis Pontificijs concedendum eſt; cum explicatiſſimi eorum Catechiſmi, ad rudiores inſtruendos, explicatione egeant. Sed ſacrum paſtorum miniſterium neceſſariis hiſce explicationibus apprime accommodatum eſt. 3*tio*. Vix ulla verba aut prolata, aut ſcripta, tanta cum peſpicuitate unquam fuerunt, qua obviam omnino datur ſophiſticis improborum ſubtilitatibus, illa a ſano ſenſu in alium eidem aliquando contrarium detorquentibus: Quocirca ad

arcenda vulpina pravorum in gregem C
ſtianam impoſtorum tentamina, ſu
neceſſaria eſt publici Miniſterii cura
toralis. Denique in ditiſſimo ſacra
Scripturarum theſauro plurimæ habe
maximæ utilitatis veritates, quæ q
quam quibuſdam reconditiores appare
opera tamen & pietate eorum, qui ſ
Miniſterio ex officio, præcipue vacant,
ſuaviſſimum multorum oblectamentu
nec non maltifarium commodum eluci
poſſunt. Ex hac comprobata publici
torum Miniſterij utilitate & neceſſi
duo licebit ſubjungere corollaria.

1*mo*. Quanquam nulla ſit firma & c
naria Chriſtianæ Doctrinæ, abſque di
in ſacris Scripturis Revelatione, certitu
Attamen ſi non vigeat in Chriſtianis Ec
ſijs publicum paſtorum Miniſterium,
Chriſtiana Doctrina brevi non ſolum c
temptim neglecta; ſed ad interitum p
tus redacta foret ieria & ſolennis, vi
& practica ejuſdem profeſſio. Ex quo
pite; Eccleſia, reſpectu publici Miniſt
Apoſtolorum & Prophetarum in ſa

Scriptu

Scripturis loquentium basi superstructa est, ecundum Apostolum *Paulum* 1. *Timoth:* 3. 5. *Veritatis fundamentum & columna.* Atue hinc lumine non opaco clarescit, quam nfesti sint Christianæ veritati hostes, qui ublicum Ministerium floccipendent & pubicos Evangelij Ministros contemptui haendos esse ducunt ac curant.

2*do.* Nullo Evangelii Ministro fas est, uivis sacræ Scripturæ sensum affigere, uem ipsius textus literis conformem non lare illustraverit: Sunt enim Ministri hristianæ Doctrinæ non arbitrarij dictaores, sed doctrinæ primitus traditæ doctores tantum & dispensatores; ac proinde acra Scriptura (non obstante publici Miisterij necessitate) tanquam unica & solaria fidei regula habenda est. Hic natuam judicij discretivi, privatis Christianis pud reformatos concessi, opportuna offert e elucidandi ansa. Per judicium discretium, non aliud intelligunt Reformati, uam, facultatem percipiendi illam doctriam a publico Ministerio traditam, esse eris Scripturis conformem vel disformem

&

& ſic amplexandam vel non amplexan
eſſe. In qua conformitate judicanda, ſi
tantum privatorum mediorum ope;
ipſos inſuper (ut docent Reformati) E
gelij Miniſtros conſulant privati Chriſti
nullum in rebus neceſſarijs candidis ve
tis indagatoribus obvenire poteſt devi
periculum, ſed de hoc infra plenius
tur.

CAP XI.

De diverſitate opinionum inter Reformat

EXpedita duarum quæſtionum reſol
one, quæ reſolvendi ergo, Ca
4*to.* Propoſitæ fuerunt; nihil opina
deeſſe, quo minus æqui rerum dictat
æſtimatores, ad pacatam animi acquieſc
tiam, veram Chriſtianæ doctrinæ cert
dinem attingant; Simodo illis arridea
incedere via, qua ad æternam requiem
cit infinite ſapiens ſupremi Numinis vol
tas : nam cum non ſint miracula fing
tempor

mporum periodis repetita, homines ple-
de ſingulis articulis certiores facientia.
ec talis ſancti Spiritus aſſiſtentia, quæ
ſucceſſiva Chriſtianæ doctrinæ traditio-
, profeſſores ab omni errroris labe tuen-
r, certior certitudo nulli offerri poteſt,
i ullam habendi certitudinem eſt Cura,
uam quæ a ſacris Scripturis authenticis
poſtolicorum virorum ſcriptis, &c: exhi-
etur, ni aliam habere in Votis ſit, quam
rgiendam faiſſe, Deo optima & ſumme
pienti viſum fuerit.

Sed affectati ſcepticiſmi & profligatæ
mpietatis hominibus conſulto hic præter-
iſſis, & interioribus reclamantium con-
cientiarum aculeis, relictis. Operæ præ-
ium foreducimus infirmioribus non pra-
itate aliqua, ſed ipſorum infirmitate &
liorum vafritia labentibus, ulterius pau-
lum ſuppetias ferre. Imbecilliorum ſta-
bilem dc jam dictis fidem, diſcrepantes
ententiæ & exinde acriores lites eorum
ui ſacram Scripturam ut unicam Chriſti-
næ doctrinæ ſtateram, erigendam eſſe vo-
unt, non parum fortaſſin concutiunt : hoc

enim

enim offendiculo tanquam machina fa
ma arte ſpecioſe conſtructa, infirmior
animos convellere, & illorum fidem la
factari, Emiſſarij Romanæ Eccleſiæ, ut
dicant eorum ſuſurri, Sermones & libe
omni ope conantur; quo facilius incau
pertrahant ad placita erroneæ & corru
illius Eccleſiæ, tanquam oracula, impl
ta fide acceptanda. Sed quam elumbe
larvatum hoc argumentum, ab opinion
diverſitate, & litibus inde exortis dec
tum, ſequentibus rationibus, omnium
culis illucebit.

1*mo*. Si Eccleſia, ejuſque in rebus f
regula ob quaſdam ſolummodo diſcrep
tes ſententias, & rixas inrer profeſſore
illis diſcrepantibus ſententias proflucr
omnino improbanda eſſet: tunc non
tum particularis Eccleſia, ſed Eccleſia
verſalis, & conſequenter ipſa Chriſti
Doctrinæ profeſſio, ineluctabiliter re
enda foret: Nam Acta Apoſt: â St. L
conſcripta, & omnia antiquitatis mo
menta commonſtrant, Apoſtolorum ſec
de rituum legalium obſervantia; et po
riorib

oribus ſeculis, de alijs rebus, plurimas acerrimas fuiſſe contraverſias. Quamorem potuiſſentne *Judei* & *Pagani*, olim c in apice obtrectandi anſam arrepſiſſe ntra Chriſtianos, ut Pontificij nunc con- Reformatos, & eos hanc ipſiſſimam jectionem obtuliſſe teſtis eſt *Clemens lexandrinus* qui anno 196 claruit. Ille *mo.* Strom: non tantum objectionem in edium adducit; ſed ibidem ad illam reondet, 1*mo.* Multas fuiſſe apud ipſos *Ju-os* & *Gentiles* diverſas opiniones. 2*do.* Si le argumentum ecquid probet nimium obat, ægrotantem, quippe, non debere edicum admittere, propter varias & di-erſas in re Phyſica Medicorum ſententias. eminem ingredſiundum eſſe viam Regiam, od apud illamſint aliæ viæ ad præcipiti- n aut fluviüm rapide fluentem ducentes. ullum nummum eſſe verüm, quod num-us detur adulterinus. 3*tio.* Prophetice ctum a Domino fuiſſe, fore ut in veritaſeminentur hæreſes, ut in frumento ziza-a. 4*to.* Quo magis invaluerinr inevitales errores, eo magis veritatem ab ipſa

regula veritatis desumendam esse, & S
turam esse regulam non minus sufficie
quod illa abusi fuerint quidam He
Quæ omnia fusius & plenius loco c
prosequitur dictus author. Origen pa
in hoc ipsissimo negotio, Christian
vindicias agit, libro 3*tio*. Contra Ce
Unde videre est quam fucatum & i
dum sit hoc circumforaneorum Roma
um argumentum, contra reformato
regulam fidei ab illis propugnatam;
æque militat contra ipsum Christianis
& accuratius pensitatum nihil virium a
lam institutionem improbandam hab

2*do*. Si aliæ cujuslibet apud refor
opinionum diversitatis causæ, quam
obscuritas vel imperfectio sacræ Scrip
assignari possunt; tunc iniquum est u
opinionum diversitatem sacræ Scriptu
fidei regulæ ascribere: Sed aliæ disce
tium sententiarum causæ assignabiles
Nam 1*mo*. Multa sunt quæ plurimi a
licito aucupantur, & se, ex aliqua
Scripturæ parte male intellecta, affec
esse autumant. Unde evenit multos

ma

aticè nimis determinare de iis quæ tan-
iam minus neceſſaria non viſum fuit Deo
ſacris Scripturis revelare. Et nil mirum
omines diverſa ſentire & loqui, de quo
cra Scriptura re vera ſilet; & inſolitum
on eſt contraverſiam, licet iniquiorem,
mel ſubortam vel ex ſtudio partium, vel
proprii alicujus commodi aucupio auctio-
rem reddi. 2*do*. Multa ſunt in ſacra
criptura ſedulo indagatori ſatis obvia,
quibus tamen errare ſe patiuntur ho-
ines; quod citius debito immaturos ip-
orum conceptus amplectantur, & nimio
eli ardore eoſdem proſequantur. 3*tio*.
Quidam fortaſſe reformati nomine ementi-
o, in reformatæ Religionis detrimentum,
anta poteſt pravitate corripi, ut maxima
ua valeat ingenij & acuminis ſolertia, in-
uſta diſcordiarum ſemina ſpargat & fo-
eat. Jam cum nulla ſit, apud Reformatos,
el opinionum diverſitas, vel unitatis ſciſ-
ura, quæ ab harum cauſarum una aut al-
era ortum & progreſſum non hauſerit;
eritati adverſum & homine candido plane
ndignum eſt, tale quippiam ſacræ Scripturæ

 impingere;

impingere; ac ſi ſacra Scriptura, pro
regula amplexa, ullam ullis errand
rixandi anſam porrigeret: Vera qui
deviandi, & de recta via altercandi c
eſt quod homines ſacrarum Scriptura
ductus minus ſequaces, earumque d
mini parum morigeros ſe præbeat.

3*tio* Omnes conſtitutæ reformate
Eccleſiæ in unam de neceſſarijs coeunt
tentiam, ut nulla alteram ſaluti præclu
cujus indicium, omni exceptione m
ex illorum Confeſſionibus ac fidei form
evidenter patet. Atque hinc luculen
ſatis ſacrarum Scripturarum, & perfecti
& perſpicuitatis, de rebus neceſſarijs,
urgit teſtimonium. Nam aliam nullam
reformatos de alijs rebus ferventius de
altercantes, idem de neceſſarijs ſpir
cauſam hariolari licet, quam perſpicu
crarum Literarum regulæ ab ijs rec
perfectio. Hinc inſuper apparet, v
ad ſalutem, & æternam animarum requ
ducentem, non eſſe Reformatis ſubobſ
am vel ambiguam: Nam non obſtant
de rebus levioris momenti contraver

nconcuſſa tamen apud illos manet omnis
alvificæ veritatis columna: Faceſſat ergo
ophiſticum illud pontificiæ gentis apud in-
autiores ratiocinium, quo ſpem æternæ
alutis ob quaſdam de rebus levioribus diſ-
repantes ſententias dubiam & minus cer-
am concludi volunt. An hominibus in
liverſas de quibuſdam Religionis leviori-
ous ſententias abeuntibus, in nullis præci-
puis ſaltem & neceſſarijs convenire licet?
Et an non concordans de præcipuis & ne-
ceſſarijs apud omnes ſententia, plenam ſa-
tis ſnppetat de modo vitam æternam attin-
gendi certitudinem? Nullus qui non eſſet
ad Anticyras relegandus denegare audebit.
Sed ſi cui, vix credenda, ſit denegandi au-
dacia iſte primitivis Chriſtianis, per quin-
quaginta ſecula, nullam fuiſſe ſalutis cer-
titudinem aſſerat oportet: Apud omnes e-
nim Eccleſiaſticos autores, non tantum o-
pinionis ſed & praxeos reſpectu narrantur
puriorum temporum diſſidia. Strigoſum
equidem conſubſtantiationis dogma, non
tantum omni mentis & ſenſuum perceptio-
ni, ſed ſacrarum Scripturarum autoritati

ad-

adverſiſſimum eſſe fatendum eſt : Attam
cum Lutheranorum quidam parce & mi
craſſe de illo loquantur, & nulli eor
ullos id ipſum negantes igni damnand
eſſe aſſerant, nec ullam eo capite idololat
cam praxin propugnent : Diverſus tantu
modo eſt opinandi modus atro quide
tanquam craſſiſſimus error, carbone not
dus : Non vero, quoad Chriſtianam pra
circa officia neceſſaria, ut legitima abſo
ti ſchiſmatis cauſa dijudicanda venit.

CAP. XII.

De uſu rationis circa Religionem.

SI quis ulterius urgeat non tantum qu
dam apud Reformatos graſſari cont
verſias ; ſed illorum fidei regulam ad il
dirimendas eſſe ineptam, imo ad caſde
auctiores & numero plures reddendas co
paratam eſſe ; propterea quod (ut quid
Anonymus, in libello non multis ab hi
annis anglice edito, cui ſarcaſtice titulus e

Pa

Pax Vobis, non magis irriſorie quam inepte loquutus eſt :) Unica Reformatis fidei regula ſit ſacra Scriptura, prout a quolibet ſani judicij viro intellecta & interpretata fuerit. Sub futili irriſorie hujus & minus candide intellectæ loquelæ decipula, latet totum ridendum libelli iſtius ratiocinium : Nam ab illo Anonymo, quemlibet ſuppoſitur apprehenſurum fore ſe ſani ſatis eſſe judicii hominem & idcirco, ſecundum Reformatos, talem quemcunque ſacræ Scripturæ ſenſum a delirante licet ſuo phantaſmate efformatum ſequi poſſe : Sed pace hujus irriſoris ; per hanc phraſin, ſacra Scriptura prout a quolibet ſani judicij viro intellecta & interpretata &c: vel intelligitur. *1mo.* Cuilibet male ſano per Reformatos licere, ut quemcunque pro lubitu affigat ſacræ Scripturæ ſenſum, eumque ducem tuto & libere in quacunque re carpat viam: Ex hac profecto monſtroſa poſitione, non ſhirum eſt ridenda & monſtroſa ſequi : Sed quid monſtri tale quippiam unquam effutivit. Et ſi ullum eo veſaniæ provectum fore ſomniare fas ſit, an non eidem delir-

anti

anti & vesano cerebro fulminantia P
placita æque ac divina sacræ Scripturæ
acula, tanquam nasum cereum contorqu
licebit? vel. *2do.* Per prædictam phr
intelligitur, hominem rationali sua pe
piendi facultate utendum esse, qua (pri
torum & publicorum mediorum ope ad
bita) dignoscat quænam sit vera fidei
gula, quæque ut credenda sibi illa reg
dictitet. Ut hunc sensum Reformati lib
rime amplectuntur, ita communi homin
suffragio amplexandum & comprobandu
esse, quæ sequuntur monstrabunt.

1mo. Ipsos oportet Pontificios cuili
hanc ratione utendi facultatem largi
Quanquam enim potestatem juridicam
pæ vel generali Concilio astringendam
teneant: nihilominus vero per illos cui
privato licitum est propriæ suæ ratio
facultate exquirere quæ motiva ipsum
infallibilitatem Ecclesiæ credendam in
cant. *2do.* Per eosdem privato permi
tur ratione indagari, quænam sint v
veræ Ecclesiæ signa, & quam vere acco
modata sint illa signa Ecclesiæ Roma

3*tio.* C

io. Cuicunq; perceptiva intellectus ſui fa-
ltas concedenda eſt, qua Eccleſiæ Cano-
es & decreta intelligat, an jure obligant
ges in quas oculum defigere fir nefas ? Si
hiſce, cuilibet ſpontaneum rationis exer-
tium prohibuerint Romanenſes: tunc Ty-
nnorum inſtar, homines. in re Religionis
on. ut homines, ſed tanquam Mancipia,
actandos eſſe, illis in animis forer. Et ſic
omines omnem ipſorum Religionem, non
eliberatæ rationalis arbitrij electioni, ſed
ecæ fortunæ acceptam referrent. Et for-
uito tantum contingeret, ullum eſſe Chriſ-
anum, & non Paganum, Mahumetanum,
dcum, vel Hæreticum. Ad quod ab-
rditatum barathrum evitandum, ſi eligi-
ilius duxerint Pontificij, privato cujlibet
tionis uſum indulgere: tunc Romana Ec-
leſia non eſt ulterius, ab illius ſequacibus,
el ut vera, vel ut infallibilis habenda, nec
juſdem canones, pro fidei Canone, ulterius
cceptandæ, quam ex arbitrio rationis diju-
licaverint. Et ſic Pontificia fidej regula,
ſt tantum regula prout intellecta & inter-
retata a quolibet ſani judicij viro. Unde

discretivum judicium cujlibet, apud
manenses æque ac Reformatos concede
existit necessitas. Et consequenter qu
sano sensu poterit esse Ecclesiæ judex.
itaque Reformatorum fidej regula ullis
cipienda sit cachinnis, eodem etiam jure
Romanensium se ridendam præbet.
Hanc opinionem & praxin apud Refor
tos de rationis exercitio, quo, quodlibet
ca fidem dogma ad sacræ Scripturæ i
dem revocetur, corroborant & statumi
elarissima sacræ Scripturæ loca. 1 T
5. 1. *Omnia explorate quod bonum fueri
tinete.* 1 Joh: 4. 1. *Ne cuivis Spi
credite: sed probate Spiritus an ex Deu
1 Pet: 3. 15. Estote autem semper para
respondendum cuilibet petenti rationem
Spei quæ in vobis est.* Luc: 12: 57.
*autem & per vos ipsos non discernitis quod
tum est.* Matth: 15. 14. *Quod si cæcus
lum per viam duxerit ambo in foveam
dent.* Hæc Testimonia si non probave
rationem esse ab hominibus in Re
Religionis utendam, voces non forent
nã rerum, nec ulla argumentativa ex
cum significatione daretur illatio.

gtio. Si hominibus, nativa & ipsis â Deo
ndita ratione uti non liceat, qua, in ea-
um rerum cognitionem deveniant, quas
dei norma, Sacra nempe Scriptura, tan-
uam credenda, præscripserit; tunc obsta-
ulo foret, quo minus a deceptis & decipi-
ntibus ductoribus in crassissimos errores
educantur. Non est quod obtrectent hic
dversarij nullum damnum inde secuturum
le, quod non seducti sed seductores isti-
smodi criminis rei peragendi sint: Nam
ndei nec *Aaronis*, nec *Jeschahiæ*, nec *Mi-*
jæ, aut *Malachi* temporibus, ullius cri-
inosæ idololatriæ arguendi essent. Immo
sius Christi crucifixores, sacerdotum dic-
audientes, omni [absit Blasphemia]
lpa vacui forent. Lex primitus non tan-
m Sacerdotibus sed & populo tradita fuit.
t prima ejus promulgatio, Deo sic ordi-
nte, omnium auribus insonuit. Deus in
ge ferenda, unumquemque singulatim
loquitur, *hoc vel illud facies* vel *non facies.*
linantur non solum sacerdotes, sed totus
ppulus, sin minus lex præstita fuerit.
cut: 27. 26. *Maledictus qui non præstite-*

rit verba Legis faciendo ea, & dicit to
pnpulus, Amen. Gal: 3. 10 *Execrabilis*
quiſquis, non ſacerdos ſolummodo, *qui*
manſerit in omnibus quæ ſcripta ſunt in li
legis ut faciat ea. Et Deus nos certio
facit. *Ezek:* 33. 8. Ipſum improbum
iniquitatem ſuam moriturum, quanqu
paſtorum culpa perierit; Et illius ergo
tores quidem pœnas luituros eſſe. Chri
Matt: 15. 14. Aſſeverat, ſi cœcus cœ
per viam duxerit, ambo in foveam cad
Quapropter ruina ex deceptorum & d
pientium ductorum ſeductione non eſt
ter evitanda, quam per debitum ratioc
um diſpiciendo, qui ſint ſeductores,
non; Illud *Deut:* 17. 9. 10. 11. N
ſpondet populum, Sacerdotes & Levi
legitime licet vocatos, ſequentem, a p
cato immunem fore: Nam notandum
1*mo*. *Sententias* illorum Sacerdotum,
præſtito legis proferendas fuiſſe. 2*do*. I
verſus agere de incidentibus quibuſli
cauſis & contraverſijs, de quibus non t
tum Sacerdotibus, ſed & alijs conceſſa
judicandi poteſtas.

4*to*.

4to. Si omnes a perſcrutandis Sacris Scripturis ob quorundam male ſanum in iſdem pervertendis ingenium amoliendi int, tunc nullis licitum foret ulla tractare, uæ â veſanis unquam in malum uſum deorta fuerunt, ac ſi omnes eſſent inſani vel nſanorum ergo ſaniores puniendi ſint. An mnes Reformati, in diverſas de rebus majoris momenti abeunt ſententias? contrarium teſtantur ipſorum Confeſſiones. Et n ob quorundam inſcitiam vel pravitatem, ure licet omnes veritatis regulâ fraudari.

Poſtremo, Si rationis exercitium in exquirenda è ſacris Scripturis veritate pernicioſum ſit Eccleſiæ Unitati & Salutis in eadem certitudini, tunc ineluctabiliter ſequitur Apoſtolos & Apoſtolicos Viros, qui non tantum permiſerunt, ſed in mandato dederunt ut ſacræ Scripturæ legantur & legendo intelligantur, non Eccleſiam ædificandi ſed deturbandi, & profeſſorum fidem convellendi cauſâ ſcripta ſua exaraſſe. Si portentoſum hoc horrore commoveat cujuſvis Chriſtiani animum, horrendum oportet eſſe illud dogma, unde tam monſtroſum con-

conſequens ortum ducit: ac propterea lia fando horreſcant omnes, rationis n pe exercitium, in veritate e limpidiſſi veritatis in Sacra Scriptura fonte exantla ulli noxium & pernicioſum eſſe. Et è tra ab omnibus agnoſcatur, ſacræ Scri ræ regulam debite inſpiciendo, pieque ſervando ſe aſſecuturos illam pacem qu exhibet Apoſtolica Benedictio. Gal. 6. *Et quicunque ſecundum hanc regulam incedi pax eſto ſuper eos, & miſericordia & ſu Iſraelem Dei.*

Ex dictis patet, quod licet humana tio non ſit, ſecundum craſſiſſimum quo dam commentum, ipſa Religionis regu eſt tamen quaſi oculus quo quiſque cer quænam ſit vera regula, quæque tanqu credenda & agenda illa regula dicti Sed cum hic oculus rationis, poſt lapſ haud parum ſit caligine obductus, div Spiritus Sancti illuminatione omnino i get qua divinarum veritatum vivida ceptio & fides ſalvifica profeſſori contingant.

C

CAP. XIII.

De Judice Controverſiarum.

Ummota illa, contra ſacram Scripturam ut fidei regulam, objectione, quæ a diverſitate opinionum, & diverſa opinantium rixis petita fuit. Suggeret etiamnum forte aliquis, plenam Eccleſiæ unitatem eſſe multo amabilem, & ſummopere expetendam: Ad illam vero aſſequendam, ſupremi judicis conſtitutionem plurimum conducere.

Sed 1*mo*. Nullus eſt in terris, dotibus huic officio neceſſarijs imbutus: Nam ad tale munus obeundum, non minus quam ipſius infallibilitatis donum poſtulatur; quod quam inane ſit hominum figmentum, ex ſupra dictis probatum eſt. Et hic ſupra allatis ſubjicere liceat, non aliam quam infallibilem infallibilitatis demonſtrationem, anxijs de rebus fidei animis ſatisfactum eſſe: Cujus enim probabilis tantum exſtiterit probatio; probabile tantum, dubium

bium & minus firmum credendi fundam
ſubminiſtravit: Sed cum accerrimi infa
bilitatis propugnatores, fluctuantibus
ter ſe ſententijs, dimicantes cernantur,
quaquam probabile fore ducimus, hanc
fallibilem infallibilitatis demonſtration
unquam ab illis in medium adducend
eſſe.

2*do.* Fallibilis contraverſiarum Jud
non tantum inutilis foret ad pacandas
minum ſubactioris judicij conſcientias:
etiam ſumme periculoſus, ne incautos &
mis credulos craſſiſſimis quibuſcunque
roribus involverit: Nam ſi humanæ il
judicis fallibilitati, vitioſa acceſſerit v
nullum infallibile aſſignari poteſt obſta
lum, quo minus de facto craſſiorum er
um author exiſtat. Quocirca cum ſu
mus contraverſiarum judex ſit quibuſc
inutilis, & alijs periculoſus, talem co
tuere illique abſolutam dictitandi auto
rem impertiri ſummum foret nefas.

Proxime allata aperte ſatis indi
quam elumbe ſit pro ſupremo contraver
um judice argumentum, a ſtrictioris in
cl

leſia unionis commoditate deſumptum: am quæcunque fuerint illius judicis commoda, non exinde elicitur talem judicem fallibilitate eſſe donatum; ſi vero infallibilitate donatus non fuerit, non Eccleſiæ ommodo, ſed maximo illius detrimento ret. Fruſtra ergo ad hanc commoditam illuſtrandam, comparationem inſtituit quidam, inter ſupremum judicem in publica & ſupremum judicem in Eccleſia: am quam diſpar ſit horum ratio, paucis digitabitur.

1*mo*. Humani ingenii viribus non conditur, iſtiuſmodi leges exeogitare quæ icunque rei natæ accommodari queant: ulrum ergo conducit reipublicæ ſupreus judex, quæ, inito concilio, legis dectum ex principiis rationis ſuppleat. Sed, jàm probatum, ſacra Scriptura eſt regu- omnibus numeris perfecta.

2*do*. Summum jus, ut in proverbium iit, eſt ſumma injuria: Propterea ſumopere aliquando opus eſt ſupremi judicis oderamine. Sed hujus in articulis fidei tuminandis nullus obvenit uſus.

3tio. Supremus judex reipublicæ expe
quia potens eſt litigantium jurgia comp
cere, ne in perpetuum protrahantur,
regni ſtatus continuis rixis perturbe
Quanquam enim æquitati forenſis ſupre
judicis ſententiæ non teneantur homi
ſemper aſſentire, tenentur tamen ex
nam illi obedientiam præſtare. Si qui v
minus morigeri fuerint, ſupremo ju
ſuppetit coactiva poteſtas qua contuma
in obſequium adigat. Sed ad pacan
de rebus fidei conſcientias aliud nihil ſu
cit quam plena de judicis infallibilitate p
ſuaſio: Abſque hac enim, fluctuantes
minus pacatæ manerent interiores ho
num conſcientiæ. Et quæ quæſumus, f
tuantibus internis conſcientijs, ſpera
eſt externa profeſſionis concordia? N
ad externas lites componendas, nulla
ulli in Eccleſia judici ſecularis alicu
gladij jus aut poteſtas: Violentæ enim
rebus fidei coactioni, non tantum pra
Chriſti & Apoſtolorum in ſacris Scriptu
narrata, omne qualecunque patrocini
denegat. Sed illa ipſiſſimo totius Evan

elij in iiſdem propoſito in ſolidum ad-
erſatur.

Nihilominus vero Romani Pontifices eſpectum habentes, quam inefficax foret oteſtas juridica, quæ non fuerit poteſtate bactiva comitata ; ut illam ita hanc, in-itis licet ſacris Scripturis, ſibi tanquam roprio jure vendicant ; & Chriſtianos adu-andi prætextu, gladio ferri æquè ac verbi e accinctos eſſe volunt. Atque hinc pul-eſcit truculentum illud dogma, licitum ſc: ſſe Romano pontifici nullum non lapidem novere, ut Principes ejus placitis reniten-es, vel dignitate priventur, vel è medio enitus tollantur, ut & ſubditi diris & anguinolentis perſecutionibus peſſumden-ur. Sunt quidem inter Romanenſes, qui efarium hoc dogma non palam profitentur: ed quo minus hoc fiat, vel pudore, vel alliditate, vel ignorantia tantum ſuffiami-antur: Nam ſi Reges aut ſubditi ſupremi llius judicis dictamini pertinacius reſiſte-ent, ex ſuppoſita univerſalis in Eccleſia nitatis neceſſitate, tenetur ille judex debi-is pœnis in rebelles animadvertere ; ne

venenata rebellionis contagio longius p
grediatur. Et nihil quocunque tempore
juſmodi animadverſioni obſtat, niſi aut v
um defectus, aut calliditatis copia; ne
cumſtantiarum quarundam ratione hab
majus damnum eo pacto foret ſecuturu
Nefarium & pernicioſum hoc dogma ad
nativæ neceſſariæ conſequentiæ vi ma
ex illo altero de neceſſitate univerſalis
Eccleſia unitatis, unius ſupremi judicis o
efficiendæ, ut quicunque poſterius propu
net, admittere & propugnare oportet & p
us. Criminoſa hujus poſitionis propu
natio Jeſuitis plerumque aſcribitur: Quo
audacius a quibuſdam eorum propala
fuerit. Naſute quidem perſentiſcunt i
inermem omnium judicem, nullius re ve
judicem fore. Et unum idemque eſſe E
cleſiam habere judicem coactiva poteſta
nudatum, & quemlibet ſibi ipſi pro lubi
judicem eſſe, quod ſophiſticè Reformati
ut ridiculum quid, impingitur; ac ſi unu
& idem eſſet, hominem eſſe ſibi judicem
rebus civilibus, quo alijs injuriam infer
potuerit; & eſſe ſibi judicem in propri
ipſius ratione exercenda, qua notitiam

v

veritatem Religionis ſuæ attingat, & hujus ſolummodo aſſertio à Reformatis propugnatur, cujus denegatio Romanenſes cogit, uni homini infallibiliter fallibili primatum, juriſdictionem, infallibilitatem, & poteſtatem coactivam impertiri, quorum impertitionis conſequentiæ plene deductæ ſi ab omnibus concederentur, quid prohiberet ſumme horrendum Antichriſtianiſmum exinde provenire; ita ut homines primo duriſſimam ſervite ſervitutem, & tandem in imum, proh dolor, perditionis barathrum delabi cogerentur.

FINIS.

27.6.74